Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47-йил чиқиши. № 7 (12.963). 1965 январь 10 якшанба. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРИГА САЙЛОВ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Тўққизинчи чақириқ меҳнаткашлар депутатлари область, район, шаҳар, посёлка, қишлоқ ва овул Советларининг ваколат муддати 1965 йил 3 мартда тамом бўлиши муносабати билан Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари область, район, шаҳар, посёлка, қишлоқ ва овул Советларига сайловлар 1965 йил 14 март якшанба кунига белгилансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри, 1965 йил, 7 январь.

МОСКВА ВА ЛЕНИНГРАДЛИКЛАР ТАШАББУСИГА ҚЎШИЛИБ...

ДИЛИМИЗДАГИ ГАП

Москва ва ленинградликларнинг ташаббусидан руҳланган Тошкент тўқимачилик комбинати коллективи ўз зиммасига янги мажбуриятлар олди. Шу кунларда комбинат фабрикаларини айланар эканскиз, нафис, чиройли, пишиқ газламаларни кўриб кўзингиз қувнайди, дилингиз яйрайди.

Тўқимачилар яқиндагина жорий этилган янги стандартга мувофиқ 8 миллион метр газламани янгича пардозлаш, шу мақсадда оптик оқ бўёқларни ишлатишни мўлжаллашяпти. Киришмайдиган газламаларни кўпроқ тўқишга муносиб ҳисса қўшишга интилаётган комбинат пардозловчилари газламаларни ғижимламасдан пардозлайдилар. Киришмайдиган газламалардан 1 миллион метр тайёрланади.

Москва ва ленинградликлар ташаббус бошлаган 1965 йил арафасида тўқувчилар ўз станокларида икки хил янги газламанинг дастлабки метрларини тўқиган эдилар. Яқин орада «румбид» ва «сарочкали газлама» деб номланган бу янги маҳсулотлардан кўплаб тайёрлана бошланади.

Комбинатда минглаб автоматик станоклар бетиним ишлаб турибди. Уларда арзон ва чидамли газламалар тўқилмоқда.

КОНВЕЙЕР ХОСИЯТИ

Такомиллашган машина-ускуналар маҳсулот сифатини оширишнинг синалган омили бўлиб қолди. Шунинг учун ҳам Тошкент пиллакашлик фабрикасида иш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштиришга катта эътибор беріляпти. Янги йилнинг дастлабки кунларида янги автомат конвейер фойдаланишга топширилди.

Бу ускунанинг ишга туширилиши пиллакашларнинг маҳсулот сифатини яхшилаш ва меҳнат унумдорлигини ошириш борасидаги режаларини амалга оширишда катта қадам бўлди. Янги конвейер пиллани буғлатишдан тортиб ипак учини топишгача бўлган барча жараёнларни автомат усулида бажараверади. Натижада конвейердан тушган барча маҳсулот нуқул биринчи сортга қабул қилинмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИНИНГ АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республикамиз музика санъатини ривожлантиришда актив қатнашганлиги учун, Совет Армияси жангчилари ва Ўзбекистон меҳнаткашларига маданий хизмат кўрсатиш соҳасида қилган катта ишлари учун ва ансамбль ташкил этилган кунининг 25 йиллиги муносабати билан Туркистон ҳарбий округининг ашула ва рақс ансамбли Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри, 1965 йил, 9 январь.

«Чирчиксельмаш» заводининг металл эритувчилари даврасида Ш. Эмурусинов билан Б. Нурматов ўртоқлар алоҳида ғайрат ва ташаббус кўрсатиб ишлашмоқда. Металларнинг сифатли эритилишини таъминлаб, қишлоқ хўжалиги машиналарининг мукаммал тайёрланишига муносиб ҳисса қўшаётирлар.

А. Тўраев фотоси.

СЎНГГИ СОАТДА

● ШИМОЛИЙ ҚОЗОҒИСТОН ОБЛАСТИДАГИ БУЛАЕВ РАЙОНИНИНГ БАРЧА ХЎЖАЛИКЛАРИНИ ДАВЛАТ ШОХОБЧАСИДАН ЭЛЕКТРЛАШТИРИШ ТУГАЛЛАНДИ. ЭНДИЛИКДА СОВХОЗ ВА КОЛХОЗЛАРНИНГ КЎПЧИЛИГИ ПЕТРОПАВЛОВСК «2-ТЭС»ДАН АРЗОН ТОК ОЛМОҚДА.

● Волгоградда Қуйи Волга иқтисодий районининг информация-ҳисоблаш маркази ишлай бошлади. Бу ерда иқтисодий райондаги деярли барча саноат корхоналарида оператив-телетайп ва телефон алоқаси ўрнатилди.

● ДНЕПРО ГЭС ЯҚИНИДА ДНЕПР ДАРЁСИНИ ЯНА БИР ЭЛЕКТР ШОХОБЧАСИ КЕСИБ ЎТДИ. БУ ЭЛЕКТР ЛИНИЯСИНИ ҚУРИШ ИШЛАРИ 8 ЯНВАРДА ТАМОМ БЎЛДИ. ЛИНИЯ ЗАПОРОЖЬЕНИ НИКОПОЛЬ БИЛАН БОҒЛАЙДИ. 330 МИНГ ВОЛЬТ КУЧЛАНИШДАГИ ТОК АНА ШУ ЛИНИЯ БЎЙИЧА ЎТАДИГАН БЎЛАДИ.

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ УЛУҒВОР ИШЛАРИНИ МУНОСИБ АКС ЭТТИРАЙЛИК

ПРАВДА

Коммунизм қурилаётган даврда жамиятнинг маънавий кучлари айниқса тўла намоён бўлиб, бадиий ижодкорлик тобора салмоқли роль ўйнамоқда. Совет санъатининг эстетик арсенали янгиланиб ва бойиб бормоқда, унинг халқ турмуши билан алоқаси мустаҳкамланмоқда. Социалистик реализм санъати дунёни бадиий тарзда билиб олиш чегараларини кенгайтириб, инсонга эмоционал-эстетик таъсир кўрсатиш соҳасида янги имкониятлар очиб бермоқда.

Ижодкор ходимлар томошабинлар, тингловчилар, китобхонлар билан тез-тез учрашиб туриш йўлларини қидириб, шундай алоқа ўрнатиш жараёнида ўзларининг ғоявий-эстетик принциплари қанчалик тўғрилигини аниқлаб олишга, адабиёт ва санъатда изланаётган янгиликларнинг йўналишини замона талабларига таққослаб кўришга ҳаракат қилмоқдалар.

Россия Федерациясининг ўнта зонасида рассомларнинг тематик виставкалари бўлиб ўтди, бу виставкалар меҳнаткашларда тасвирий санъатга нисбатан фавқулодда зўр қизиқиш туғдирди. Театр ва музика мавсумининг авжи қизғин палласи бошланди. Кинематографияда, театрда, музикада, тасвирий санъатда ёш ижодий ходимлар хизмат кўрсатган устодлар қатори ўз қобилиятларини тобора диққатга сазовор ва салмоқли тарзда намоён қилмоқдалар. Кўп миллатли совет адабиёти ҳозирги замон воқелигининг муҳим проблемаларини билиб олишга борган сайин астойдил ҳаракат қилмоқда.

Яқин келажакда ижодий союзларнинг — Россия Федерацияси ёзувчилар ва рассомлар союзларининг, кинематография ходимлари союзининг съездлари бўлади. «Совет Россияси» номли бадиий виставкани очишга, ҳар хил музика фестивалларини ўтказишга ҳозирлик кўрилмоқда. Адабиёт ва санъат Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олмоғи керак.

Социалистик санъатнинг ривожланиши муттасил янги-янги масалаларни ўртага қўймоқда, ўзига нисбатан ғоят зўр эътибор билан қарашни, мулоҳазакорлик билан партиявий муносабатда бўлишни, масалаларни дадил ҳал этишни талаб қилмоқда.

Социалистик санъатни ривожлантиришдаги ленинча йўл, унинг ҳозирги босқичдаги вазифалари коллектив равишда ишлаб чиқилди, КПСС Программасида, партия XX, XXI ва XXII съездларининг қарорларида, КПСС Марказий Комитети июнь (1963 йил) Пленумининг резолюциясида баён қилиб берилди.

Совет адабиёти ва санъати ўзининг революционлиги, социалистик инсонпарварлик ғоялари, ёвузлик ва зўравонлик оламига нисбатан муросасизлиги, юксак даражада бадиийлиги, жаҳон маданиятининг энг яхши традицияларини ривожлантираётганлиги билан кенг равишда обрў қозонди. Кўпчилик ёзувчиларимиз, рассомларимиз, композиторларимиз, кино ва театр арбобларимизнинг ижоди янги ижтимоий ва эстетик тажриба билан йил сайин бойиб бормоқда, совет кишисининг ўсиб бораётган маданий савиясини акс эттирмоқда. Мамлакатимизда бадиий ижодкорликни ривожлантириш йўли самарали бўлаётганлигини турмушнинг ўзи тасдиқлаб турибди. **«Адабиёт ва санъатни ривожлантиришдаги бош йўл,** — дейилади КПСС Программасида, — **халқ турмуши билан алоқани мустаҳкамлашдан, социалистик воқеликнинг бойликлари ва ранг-баранг томонларини ҳаққоний ва юксак бадиийлик билан акс эттиришдан, янги, чинакам коммунистик воқеликни илҳом билан ва яққол гавдалантиришдан ҳамда жамиятнинг олға ҳаракат қилишига тўсқинлик қилувчи ҳамма нарсаларни фош этиб боришдан иборат».**

Бизнинг санъатимиз ҳаётий ҳақиқат санъати сифатида ўзини қарор топтирди ва шу сабабдан ўз моҳияти эътибори билан оптимистик санъатдир.

Совет санъати турмушни тамоман тўлиқ акс эттириб, ундаги курашни ва қийинчиликларнинг бартараф этилишини, кундалик социалистик қурилиш ишларини ва ғалабалар шодиёнасини, ўткир конфликтлар ва драматик вазиятларни кўрсатиб бермоқда. Совет санъаткори мамлакатимиз босиб ўтган йўлни ва шу кунги турмуш ҳодисаларини идроклаб, уларнинг тарихий истиқболини очиб бермоқда. Бу эса ижтимоий тараққиётдаги етакчи тенденцияларни бадиий ижодда гавдалантириш, коммунизм қурилишининг завқ-шавқини ва замондошимизнинг қаҳрамонона характерини мужассамлаштириш имкониятини бермоқда. Бу нарса социалистик воқелик камол топтирган инсон шахсининг бутун бойлигини, янги ҳаёт ижодкори ва бунёдкори бўлган совет кишисининг ижтимоий активлиги қандай шаклларда кўринаётган бўлса, шу шаклларнинг ранг-баранглигини очиб кўрсатишга имкон бермоқда. Ижобий намунанинг таъсир кўрсатиш кучи кишиларни ғоявий, ахлоқий ва эстетик жиҳатдан тарбиялаш учун нақадар буюк куч эканлигини адабиётимиз ва санъатимизнинг тажрибаси қайта-қайта тасдиқлаб турибди.

Бадиий ижодкорликнинг партиявийлиги ва халқчиллиги — социалистик реализм санъатининг муҳим фазилатларидир. Халқ учун яратилаётган, унинг фикрлари ва орзу-истакларини ифода этаётган, ўз-ўзларини ва ўзлари яшаб турган даврни тўлароқ ва чуқурроқ тушуниб олишда одамларга ёрдам бераётган санъат партиявий ва халқчил санъатдир. Халқнинг маънавий ҳаётини бойитган асарлар социалистик реализм санъати хазинасида оз эмас. Ҳозирги кунда ана шу асарларга назар ташлар эканмиз, талантли ва ҳаққоний асарларгина, коммунистик идеаллардан илҳомланган ҳамда айрим олифталар ва «заршунос»ларга эмас, балки халққа хизмат қилаётган, кучли фикр ва туйғулар уйғотаётган, инсонни шижоаткорликка руҳлантира оладиган асарларгина вақт синовидан ўта олганлигига яна бир карра ишонч ҳосил қиламиз.

Революцион давримиз санъатининг энг яхши дурдоналари халқнинг маънавий ҳаётига ана шу зайлда сингиб кетди.

Социализм шароитида миллий маданиятларни ривожлантириш ва ўзаро бойитиш соҳасида бой тажриба орттирилди. Социалистик санъат мамлакатимиздаги барча халқлар санъаткор интеллигенциясининг куч-ғайратлари билан яратилмоқда, у кўп миллатли ва интернационал санъат бўлиб, Совет Иттифоқи халқларидаги ҳар бир миллий маданиятнинг энг яхши традицияларини, жаҳондаги барча халқлар прогрессив санъатининг муваффақиятларини ўзига сингдириб олмоқда, миллий чекланиш ва алоҳидалик сарқитларига қарши, миллатчиликка қарши чиқмоқда.

Совет санъатида ўтмишнинг демократик ва реалистик традицияларини ривожлантириш новаторлик изланишлари билан, социалистик реализм методини бойитиш билан узвий равишда қўшиб олиб борилмоқда. Лекин реализмдан чекиниш бўлган, санъатни формализм, эстетлик ғоясизлик сари судрайдиган ҳодисаларни жонлантиришга ва прогрессив қилиб кўрсатишга уринишларнинг бунга ҳеч қандай алоқаси йўқ. Ғоявий-бадиий концепцияларнинг тамомила янгилиги туфайли, социалистик жамият кишисининг характерини ва маънавий қиёфасини санъатнинг ҳар хил турлари ва жанрларида очиб бераётганлиги туфайли социализм санъати жаҳон маданиятига ҳисса қўшиб келди ва қўшмоқда.

Совет санъатини янада ривожлантириш турмушга актив аралашишни, янги реалистик йўллар ва шаклларни, бадиий ифоданинг янги воситаларини узлуксиз излай беришни тақозо этмоқда.

Совет жамоатчилиги социалистик реализм санъатидаги чинакам новаторликни ва ижодий журъаткорликни қўллаб-қувватлаш билан бирга, замонамиз ҳақида илҳомбахш асарлар яратилишини кутмоқда. Турмуш қийинчиликлари олдида довдираб қолиш, ҳаётдаги ярамас ҳодисаларни ҳаддан ташқари ошириб кўрсатиш ҳам, шунингдек мақтанчоқлик, обивателларча бοқибеғамлик, турмушни нуқул ярқироқ бўёқларда кўрсатувчи тинч ва осойишта манзараларни чиза бериш ҳам санъатимизга бир хилда ёт бўлиши керак. Жамиятимиз ҳаётининг асл моҳиятини, унинг коммунизмга интилганлигини белгиловчи ижодкорлик, бунёдкорликни эътиқод, ҳаяжон билан ёрқин очиб кўрсатаётган, олға қилаётган ҳаракатимиз йўлидаги ҳамма тўғоноқларни муросасизлик билан фош қилиб ташлаётган асарларгина совет санъатини ривожлантиришга чинакам ҳисса қўшиши мумкин.

Янги, коммунистик нарсалар учун, умрини яшаб бўлаётган шахсиятпарастлик ва мешчанликка қарши курашда совет санъаткорининг фақат битта позицияси бўлиши мумкин, у ҳам бўлса, ҳужумкорликдир. Коммунизм идеялари — шундай тўғри компаски, совет санъаткори курашда бериладиган зарбанинг йўналишини ва кучини шу компасга қараб аниқлайди ва мўлжалга олади.

Социалистик бадиий маданиятнинг олға қараб ривожланиши буржуа идеологиясига қарши кураш билан чамбарчас боғланган. Империалистик идеология соҳасида реакция коммунизмга қарши олиб бораётган диверсия бир лаҳза ҳам тўхтагани йўқ. Бизга идеология соҳасидаги курашда, ҳатто сал бўлса ҳам тек туриш ҳуқуқи берилмаган. Инсониятнинг ўз порлоқ истиқболи сари ривожланишидаги ғоялар билан реакциянинг ўтмишга судрайдиган, халқларнинг озодлик, тинчлик ва социализм учун курашида уларни қуролсизлантиришга ҳаракат қилаётган ғоялари тинч-тотув яшай олмайди ва яшаши ҳам мумкин эмас.

Санъатимиз табиатининг ўзи, унинг ғоявий-эстетик моҳияти социалистик реализм принципларини буржуа маданиятининг танглиги туғдирган формалистик оқимлар [illegible] деган пессимистик ғоялар билан кишининг онгини заҳарламоқда, бемаъни «тажриба»ларни, эстетларча формалар ўйлаб чиқаришни инсоният яратган чинакам бадиий дурдоналарга қарама-қарши қўймоқда. Санъатни маънавий, ғоявий асосдан маҳрум қилиб қўювчи натурализм ҳам социалистик санъатга ана шундай оқимлар сингари ётдир.

Халққа хизмат қилувчи, социалистик инсонпарварликнинг юксак ғояларини қарор топтирувчи санъат учун кураш руҳи бадиий ҳаётнинг ҳамма томонларини суғормоқда. Бадиий ижодкорлик жамиятга боғлиқ бўлмаган ҳолда ривожланиши, санъаткорнинг ўз хусусий иши бўлиши мумкин эмас. Санъат коммунизм учун кураш ишига хизмат қилган, бугунги воқелигимиздаги янгилик куртакларини топа билган, совет кишиларини коммунизмга олиб бораётган оғир, лекин қувончли йўлда уларга илҳом берган тақдирдагина, у, партиянинг, халқнинг садоқатли маънавий қуроли бўлиб қолади.

Шу сабабдан, совет воқелигини бир ёқлама тасвирлаган, камчиликларни танқид қилиш ўрнига фақат умидсизлик туғдира олувчи танқидбозлик билан шуғулланаётган повестлар, фильмлар, пьесалар ва суратларни кўкларга кўтариб мақтаётган кишиларнинг тутган позициясини тўғри деб бўлмайди. Турмушдаги ўзи тадқиқ қилаётган ҳо[illegible] асосий тенденцияларни кўра ва ифода эта билмаслигини «новаторларча журъаткорлик» деб кўрсатаётган санъат олға боса олмайди.

(Охири учинчи бетда).

Ҳурматли адибимиз Ойбек 60 ёшга тўлди. Академик Ойбекнинг ўзбек совет адабиётимизни юксалтириш борасидаги хизматлари ғоят улкан ва бебаҳодир. Унинг ажойиб поэмалари, шеърлари, роман, повестлари ўқувчилар қалбига йўл топди. Адибимизнинг ижоди бизнинг Ватанимиздагина эмас, чет эл китобхонларига ҳам манзурдир. 60 ёш ёзувчи учун айни навқиронлик ёшидир. Устоз Ойбекнинг унинг асарларини севиб, орзиқиб кутаётган ўқувчиларига яна кўплаб асарлар тақдим этишига ишонамиз.

Ёзувчи Улуғ Ватан уруши йилларида (1941 йил) фронтнинг 1-линиясида бир неча ой бўлиб, кўпгина қимматбаҳо нарсалар ёзди. Қуйида унинг фронт лавҳаларини тасвирловчи кундалик дафтаридан баъзи саҳифаларини босамиз. Кундалик ҳозиргача ҳеч қаерда эълон қилинмаган.

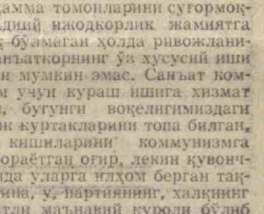

ОЙБЕК

Фронт бўйлаб

ЁЗУВЧИНИНГ КУНДАЛИК ДАФТАРИДАН

6 декабрь. Кундуз соат бирларда Москвага келдим. Вокзал залида шу блокнотни бир парча нонга алмашиб олдим.

9 декабрь. Икки кундан буён шаҳарда кезаман. Москвадаги харобалар ҳақида кўп муболаға қилган эканлар. Немис бомбардимончилари шаҳарнинг муаззам гавдасини унда-мунда чўқиб ўтибди.

Москвада одам сийрак эмас. Трамвайларда ҳали ҳам тиқилинч. Лекин шаҳарнинг аввалги сурони, қайнаши йўқ. Магазинлар ҳам бўм-бўш. Озиқ-овқат танг. Мухорибанинг даҳшатли темир панжаси ҳаётни сиқиб ташлаган.

Москвада тун тўла ҳукмрон. Илгари нур дарёлари билан чайқалган кўчаларда, майдонларда туртиниб базўр юрасан. Москвада асло зериккан эмасдим. Ҳозир эса вақтни нима билан тўлдиришни билмайман. Яхшики, қўшиқчилар, чолғучиларимиз билан биргаман. Қулоғим ҳар вақт гўзал садолар билан банд.

Москвада қайси бинога қарасанг — деразалар синиқ, кўп уйларда деразалар фанер билан қопланган. Аксар иморатлар маскировка учун ҳар хил бўёқлар билан бўялган — жуда ғалати кўринади. Умуман биноларнинг тароватини йўқолган.

Москвада халқ кайфияти тетик, ғалабаға ишонади. Моддий ва маънавий маҳрумиятларга чидам катта. Бу — рус халқининг ажойиб фазилати.

13 декабрь. Кечқурун машинага ўтириб, Шелково деган Қасабага келдик. Бу Москвадан 30-35 километрли масофада. Бунда ҳаво-десант полки жойлашган экан. Командирлар қарши олиб, дарров овқатлантирдилар. Москвага келганимдан буён ёлғиз шу ерда тўйиб овқат едим.

Соат 8 ларда клубга жўнадик. Қоронғи, сийрак қор учмоқда. Клуб олдида ўртаосиёлик йигитлар — ўзбек, қозоқ, тожик, қорақалпоқлар саф тортиб, кутиб туришган экан. Қорамизни кўриш билан умумий ғувур кўтарилди: «Ҳай, келинглар! Соғмисизлар? Йўқлар экансизлар! Раҳмат» ва ҳоказо. Ҳаяжон ва самимият билан кўришдик. Клубнинг катта залига кирдик. Қадам ташлаб бўлмайди — ғич-ғич аскар курсантлар. Деярли ҳаммаси ўртаосиёликлар. Ҳаммаси мийиқсиз ўспиринлар. Шодлик ва ҳаяжоннинг чеки йўқ. Гўё биз уларнинг диёрларининг илиқ ҳавосини, ота-оналарининг, ёр-дўстларининг меҳрини келтирдик. Ҳаммаси кўришмак, гаплашмак истайди, шошиб қоласан. Ўн беш минутга қадар ҳар ер-ҳар ерда, қалин қуршалган ҳолда суҳбатлашдик.

Концерт бошланиши олдида мен «Салом деб қолдилар» деган шеъримни ўқиб бердим. Йигитлар мутлоқ сукунатда тинглаб, қаттиқ қарсак билан қаршиладилар. Концерт бошдан оёқ «дўст!» нидолари ва шўх қийқириқлар билан ўтди. Соат 12 ларда командирларнинг ошхонасига қайтдик. Кечки овқатланишимиз хурсандчилик билан узоқ давом этди. Бир неча хонадан иборат ёғоч уй — меҳмонхонада қўндик.

14 декабрь. Нонуштадан кейин катта, қорли майдонда қизил аскарлар билан митинг ўтказилди. Қисм комсомолларининг Ўзбекистон комсомолларига ёзилган катта мурожаатини шу ерда чўккайиб ўтирган ҳолда ўзбекчага таржима қилдим-да, ўқиб бердим. Ҳарбий таълимни аъло бажарган жангчиларга Ўзбекистон совғаларидан тақдим этилди. Чирманда, ғижжак — қизлар ўйинга тушди.

Кечга яқин артистлар шу атрофдаги бошқа бир қисмга кетишди. Бирдан кун мулойимлашиб, қор эриб, пимам жиқ-жиқ сувга тўлгани учун мен бормадим.

Артистлар кеч соат бирга яқин қайтишди. Ҳаммаси хурсанд. Концерт яхши ўтибди.

15 декабрь. Яна бошқа ҳаво-десант қисмида концерт берилди. Клуб залига ўзбек йигитлари милтиқ билан киришди. «Олтин Украина» ҳақида русча қўшиқ айтишди. Яхши. Кейин нақорати «Ҳай, ҳай аскарлар!» деган ўзбекча қўшиқни айтдилар. Қаттиқ таъсирландим. Уларнинг ҳаммаси бир текис ёш комсомол болалар. Кийим бошлари қалин, туслари соғлом. Кўплари билан қисқа-қисқа гаплашдим — хурсанд эканлар. Улар ҳарбий таълимлар тўғрисида сўзлаб, «парашютдан ташлашда ҳеч чўчимаймиз, дадил ташлаймиз», дедилар.

Концерт яна «дўст» тортишлар, умумий қийқириқлар билан ўтди.

16 декабрь. Қор тушди. Совуқ шиддатланди. Кечқурун Москвага қайтдик. Госпиталга фронтдан яраланиб қайтган Зебони кўриш учун бордик. Аҳволи оғир экан, яқинда Андижондан онаси келибди. Зебо гоҳ ўзбекча, гоҳ русча гапириб кетади. Аниқ, шўх, таъсирли сўзлайди. Фронтда кечирган кунлари ҳақида қизиқ нарсалар айтиб берди. Санъатни севган, саҳнада донг чиқаришга интилган бу қизчадаги жасорат чиндан ҳам шоён ҳайрат!

Зебо армияга кўнгилли ёзилган. Аксари ўзи каби кўнгиллилардан иборат бўлган бир қисм билан фронтга, шимолий фронтга борган.

Уни кўпинча қоровулликка қўйганлар, қизғин жангга қўймаганлар, разведкага юбормаганлар. Зебо бундан хуноб бўлади.

Ниҳоят разведкага боришга муваффақ бўлади у. Тўрт немисни отиб ўлдиради.

Қоронғи, ёмғирли бир кеча бир ёш командир билан бирга Зебо тепаликни мудофаа қилади. Пулемётдан отиб, немислар атакасини қайтаради қиз.

Кичик бир гуруҳ билан қишлоққа ҳужум қилинганда командир ўлади. Зебо командани ўз зиммасига олиб жангчиларни олға элтади ҳам қишлоқни немислардан тозалайди.

Яна бир қишлоқ учун бўлган ҳужумда унинг қисми кўп талафот кўради. Улар қўрқиб, орқага қочадилар. Зебо ҳар ёнга югуриб, қочувчиларни тўхтатишга тиришади. Унинг ўртоғи, пулемётчи рус қизи шу жангда ўлади.

Зебони қиш куни бир фин чанғида қувади. Тирик асир олмоқчи экан. Зебога яқин қолганда ўз қисмининг одамлари келиб қоладилар.

Зебонинг можаролари жуда мароқли. У билан яна алоҳида сўзлашмоқ керак.

Зебо ордени ва белгиларини кўрсатди. Қизлардан ашула айтиб беришларини сўради. Ёш ашулачилар паст овоз билан — госпиталда қотоған — ўзбек ва озарбайжон куйларини айтиб бердилар.

Мен унга атаб ёзган шеъримни ўқиб бердим. Қувонди. Ташаккур билдирди.

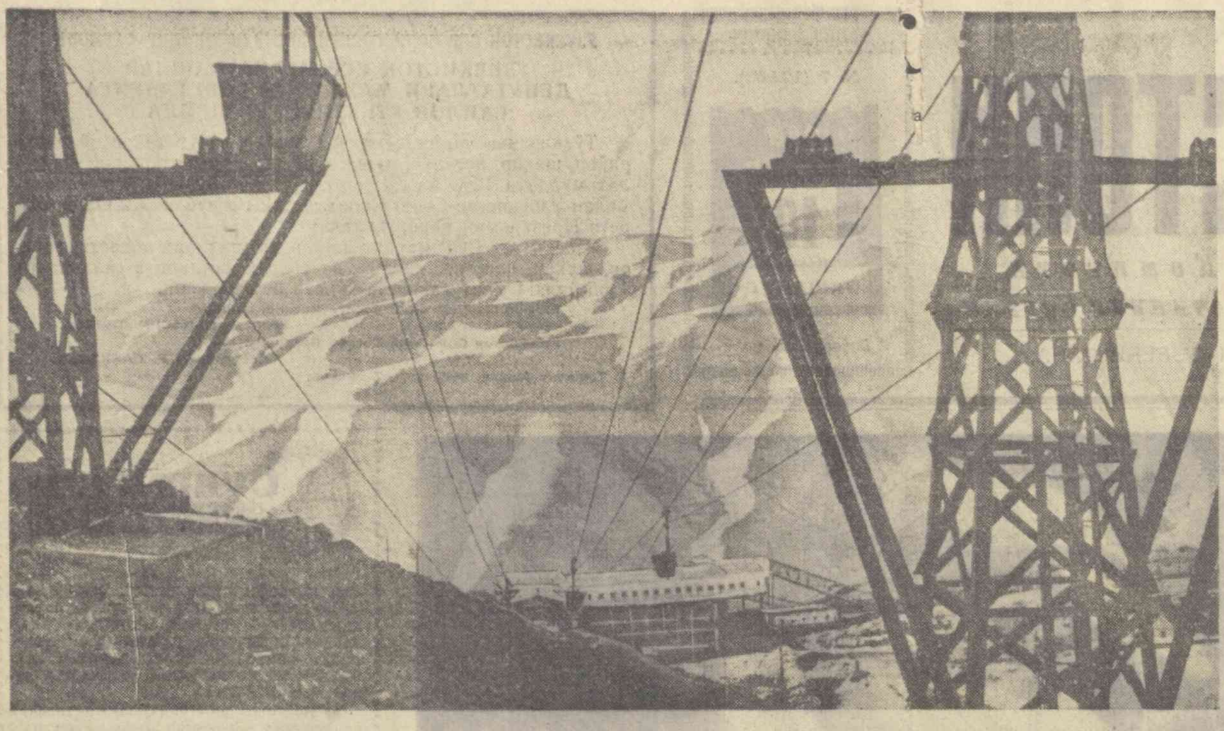

Олмалиқдаги В. И. Ленин номидаги Олтинтопган қўрғошин-рух комбинати ўтган йилда 5 миллион сўмга яқин фойда кўрди. Комбинатда ишлаб чиқариш жараёнлари тобора кўпроқ механизациялаштирилмоқда. Сиз суратда саралаш фабрикасига руда етказиб берувчи осма йўлни кўриб турибсиз.

Г. Пун фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ҳаёт нафаси билан

МАТБУОТ ОБЗОРИ

Коммунистик қурилишнинг қайси бир соҳасига назар ташламанг, унда оммага бошчилик қилиб, оммани етаклаб, шахсан ўрнак кўрсатиб меҳнат қилаётган фидокор коммунистларни учратасиз. Дарҳақиқат, қаерда партия ташкилотлари, коммунистлар ишлаб чиқаришга, кишилар тарбиясига ижодий муносабатда бўлсалар, ишнинг кўзини билиб раҳбарлик қилсалар, ўша ерда муваффақиятларнинг бўлиши турган гап.

Партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини, ташкилотчилик маҳоратини оширишда матбуотнинг роли ғоят каттадир. Кўпгина область, район газеталари партия ҳаётини, энг яхши бошланғич партия ташкилотларининг иш тажрибаларини конкрет, жонли ёритмоқдалар. Бу ўринда Жиззах ва Фориш район партия комитетларининг органи — **«Коммунизм сари»** газетасининг фаолияти ибратлидир. Бу газета саҳифаларида хўжаликлардаги бошланғич партия ташкилотлари, коммунистларнинг меҳнаткашлар ўртасида кун сайин олиб бораётган ташкилотчилик ва тарбиявий ишлари ранг-баранг, мазмунли ёритилмоқда. Газетада партия ташкилотларининг авангардлик роли, давлатга кўпроқ қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб бериш, коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш ҳамда янги кишини тарбиялаш соҳасидаги ишлари моҳирона ёзилган корреспонденция, очерк ва лавҳаларда ўз аксини топмоқда.

«Партия турмуши» рубрикаси остида материаллар газетанинг деярли ҳар сонида бериб борилади.

«Чимқўрғон» совхози партия комитетининг секретари ўртоқ У. Қосимбековнинг «Коммунистлар — ишлаб чиқаришда етакчи» сарлавҳали мақоласи ҳар жиҳатдан мақтовга сазовордир. Унда совхоз коммунистларининг чорвачиликни янада ривожлантириш, моллар маҳсулдорлигини ошириш борасидаги ташкилотчилик ишлари жонли мисолларда ҳикоя қилинади. 9- ферма ўтган йили қолоқ коллективлардан ҳисобланарди, деб ёзади У. Қосимбеков, совхоз партия комитети ишлаб чиқаришнинг бу участкасига ишбилармон коммунист Шариф Тургелдиевни бошқарувчи қилиб юборди. Тургелдиев фермадаги чорвадорлар билан тез иноқлашиб кетди. Уларнинг яхши ва самарали ишлаши учун ғамхўрлик қилди, ўзи эса ишга коммунистик муносабатда бўлиш намунасини кўрсатди. Орадан кўп ўтмай фермада ижобий ўзгаришлар юз берди. 1964 йилда бу ерда ҳар 100 совлиқдан 144 тадан қўзи олинди. Ҳозир эса 9- ферма коллективи чорва моллари қишловини яхши ўтказмоқда.

Партиявий ишнинг соҳалари, қирралари кўп. Чунончи, хотин-қизларни жамоат ишларига актив жалб қилиш, уларнинг ишлаб чиқаришдаги ролини ошириш партия ташкилотларининг жонажон ишидир. Буни кўзда тутиб, «Коммунизм сари» газета редакциясининг коллективи партия ташкилотларининг хотин-қизлар тўғрисидаги ғамхўрлиги, уларни жамоат ишларига жалб қилишдаги тажрибаларини яхши ёритмоқда. Масалан, газетада «Хотин-қизлар активи» сарлавҳали мақола босилган. Унда Жданов номли колхоз партия ташкилотининг хотин-қизлар совети ишини жонлантириш, хотин-қизларни колхоз ишлаб чиқаришидаги ролини оширишдаги тажрибалари батафсил ёритилган. Бу ерда қишлоқ хўжалик артелининг Саодат Санақулова, Қундуз Шукурова, Раъно Сатторова, Гулсара Аҳадова каби ажойиб машъаллари бор. Партия ташкилоти уларга тез-тез топшириқлар бериб туради, уларнинг меҳнати, турмуш шароитлари билан яқиндан қизиқади. Натижада хотин-қизлар бошчилик қилаётган бригада, звеноларда пахта ҳосилдорлиги тобора ошиб бормоқда, маҳсулот таннархи арзонлашмоқда. Масалан, Қундуз Шукурова бошлиқ бригада ўтган йили ҳар гектар ердан 30 центнердан «оқ олтин» олиб, колхозда пешқадамлик қилди.

Газета саҳифаларида ажойиб коммунистлар ҳақида босилаётган лавҳалар ўқувчини ўзига жалб қилади. Чунончи, «Ишонч», «Доҳия» каби лавҳаларда меҳнатда ва турмушда шахсан намуна кўрсатиб, одамларни, ўзи ишлаётган коллективдаги кишиларни янада унумли меҳнат қилишга отлантираётган коммунистлар ҳақида ҳикоя қилинади. «Халқ контроли — катта куч», «Бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятини янада оширайлик!» каби бошмақолалар эса юксак журналистик маҳорат билан ёзилган бўлиб, улар партия ташкилотларининг диққат-эътиборини хўжалик-сиёсий вазифаларни ишчанлик билан ижодий ҳал қилишга қаратади, ҳамма коммунистларни шахсан ўрнак кўрсатиб ишлашга, ҳар соҳада машъал бўлишга чақиради.

«Коммунизм сари» газетаси коллективи партия ҳаётини яхши ёритмоқда. Газета коллективига янги муваффақиятлар тилаймиз.

Советлар мамлакатида

● *ХАРЬКОВдаги турбина заводининг коллективи жаҳондаги энг яхши стандартлар даражасига етишни ҳамда буғ ва газ турбиналари соҳасида шу стандартлардан ўзиб кетишни ўзига мақсад қилиб олди. Ҳозирча бу йўлда бир қанча ишлар қилинди. Шу заводда лойиҳаси тузилган ва буғ билан ишлайдиган беш юз минг киловаттли бир ўқли биринчи турбина ҳозир заводда ясалмоқда. Бу турбина юксак техника даражасига эга. Ҳозир бу корхона ишлаб чиқараётган уч юз минг киловаттли бир ўқли буғ турбинаси ҳам энг яхши жаҳон стандартларига жавоб бера олади.*

● **АШХОБОДДАГИ «АШНЕФТЕМАШ» ЗАВОДИ КОНСТРУКЦИЯСИ ЯХШИЛАНГАН ЖУДА КАТТА «ВГ-70» ВЕНТИЛЯТОРЛАРИНИ КУПЛАБ ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА КИРИШДИ. БУ АППАРАТЛАРНИНГ ИШЛАШИ УЧУН БЕЛГИЛАНГАН ГАРАНТИЯ МУДДАТИ ИККИ МИНГ СОАТДАН БЕШ МИНГ СОАТГА ЕТКАЗИЛДИ.**

● **КУТАИСИ АВТОМОБИЛЬ ЗАВОДИДА ДВИГАТЕЛЛАРНИ ВА БОШҚА УЗЕЛЛАРНИ ЯСАШНИНГ ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯСИ УЗЛАШТИРИЛДИ. БУ ЭСА АВТОМАШИНАЛАРНИНГ ЮРИШИ УЧУН БЕЛГИЛАНГАН ГАРАНТИЯНИ 20 МИНГ КИЛОМЕТР КУПАЙТИРИШГА ИМКОН БЕРДИ.**

● **КИШИНЕВ.** Болалар ижодкорлигига бағишланиб 1964 йилда Ҳиндистонда ўтказилган халқаро конкурсда диплом олган Катя Павловскаянинг чизган суратлари навбатдаги конкурсга яна тақдим этилади. Унинг «Бизнинг яхмалагимиз» деган кейинги сурати совет болаларининг бошқа расмлари билан бирга Деҳлига юборилди.

Бу рассом қиз эндигина 5 ёшга кирган бўлса ҳам, лекин у, халқаро виставкалардан учтасида, шу жумладан Чехословакия ва Марокашдаги виставкаларда қатнашди. Бу талантли қизнинг «Уришқоқ мушук» ва «Салом, поезд» деган иккита расми Ҳиндистонда ўтказилган конкурсда зўр муваффақият қозонди.

Бу жажжи рассом қиз Кишиневдаги пионерлар саройининг студиясида икки йилдан бери шуғулланмоқда. (ТАСС).

ТУНГИ САФАР

Пайариқдаги Калинин номли колхознинг шофери Абдусалом Абдурашидов кечаси гаражга қайтиб келганида, бўрон бошланармиш, деган хунук хабар эшитди. Колхознинг бошқа ҳамма машиналари ҳар тарафга иш билан кетган эди. Шофер чарчаган бўлса ҳам, эҳтимол менинг ёрдамим керак бўлиб қолар, деган ҳаёл билан уйига кета қолмади.

Шу орада Абдусалом Абдурашидовга бўрон кучайиб кетмасдан яқинда темир йўл станциясига етиб келган аралаш емни фермага ташиб олишдан иборат ошиғич топшириқ берилди. Мабодо йўлни қор босиб қолса, бу емни ташиб келтириш мушкуллашар эди.

Абдурашидов дарҳол йўлга чиқди. У, ўз машинасини даштни кесиб ўтган йўлдан шамолдек елдириб кетди. Бир бор қатнагач, яна йўлга чиқди, лекин бу сафари анча қийин бўлди. Кучли шамол йўлдан адаштирар, кабина ойнаси ҳар дақиқа қалин муз билан қопланар эди. Дамба-дам машинани тўхтатиб, ойнани артиш, йўл қидиришга тўғри келар эди.

Ўн икки йилдан бери колхоз машинасида ишлаб келаётган шофер табиий офат билан олишувда орқага чекинмади. У, иккинчи рейсини тонг отарда муваффақиятли тамомлади. Ҳамқишлоқлари мардлик кўрсатгани учун унга ташаккур айтишди. (ЎзТАГ).

ДАШТ ЧЕКИНМОҚДА

НУКУС. Янги йилнинг дастлабки кунларидаёқ Қизилқумдаги охирги қалъа — Саримой забт этилди. Орол бўйи гидрогеология экспедициясининг коллективи Ўрта Осиёдаги улкан даштнинг Қорақалпоғистонда жойлашган қисмидаги охирги сувсиз массивда чучук сув топди. Тўрткўлдан юз километр нарида кавланган қудуқдан катта фонтан отилиб чиқди.

Қорақалпоғистон экспедициясининг проходкачилари Саримойга жанубдан ҳужум қилмоқдалар. Улар чўпонлар қароргоҳига полиэтилен қувурлардан водопровод тортиб бормоқдалар. Сув йўлининг дастлабки навбати тайёрлаб қўйилди.

Қизилқумнинг Қорақалпоғистон қисмидаги Жанидарё, Букан-Мерей ва бошқа массивлар ҳозирдаёқ тўла-тўкис сув билан таъминланди. 400 га яқин артезиан қудуғи пармаланди. Бу ерларда ҳар 9-10 километрда сунъий булоқлар учраб туради. Автоном республика чўпонлари бу ерда ёзин-қишин қоракўл қўйлар отарларини боқишади. Чорвадорлар артезиан қудуқлари ёрдамида сув чиқариб, боғлар барпо қилдилар, хашаки экинлар, сабзавот ўстирмоқдалар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XIII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ЧЎЛДА БЎСТОН

Марказий Фарғонанинг Қоратепа қишлоғидан ўтгач, кенг асфальт йўл чеккасида саф тортиб турган янги уй-жой бинолари кишн диққатини ўзига тортади. Биронта том йўқки, унда радиоприёмник, телевизор антенналари бўлмасин. Ҳар бир уй Ильич нури билан чароғон. Артезиан қудуқлардан тиниқ сув чиқиб турибди. Равон асфальт кўчалар сизни катта обод қишлоқнинг турли томонларига етаклайди.

Чаманзор боғ-роғлар кокил ёйган, кўркам бинолар қад кўтарган бу янги ташкил этилган Карл Маркс номли колхоз қишлоғи беш-олти йил муқаддам қақроқ чўл, янтоқзор биёбон эди.

— Колхозимиз ташкил этилган дастлабки йили, — деб ҳикоя қилади колхоз раиси Холматжон Марозиқов, — хўжаликнинг бор йўғи 27 аъзоси бўлиб, улар чайлаларда истиқомат қилган эдилар. Ҳозирги пайтда колхоз қишлоғида 320 га яқин янги типда уй-жой бинолари бунёд этилди. Уларда колхозимиз аъзолари тўқ ва фаровон, маданий турмуш кечиряптилар.

Ҳақиқатан ҳам колхознинг қисқа, лекин самарали босиб ўтган йўлига назар ташлар экансиз қалбингиз қувончларга тўлади. Бир мисол. Агар колхоз ташкил этилган 1959 йилда хўжалик аъзолари жами 82 гектар майдонга чигит экиб, ҳар гектаридан атиги 12 центнердан ҳосил кўтарган бўлсалар, 1964 йили улар 900 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 20 центнердан ошириб хирмон кўтардилар. Хўжалик аъзоларининг ҳар бири ўртача бир минг 200 сўмдан даромад олди.

Фидокорона меҳнат мўл даромад келтирди. Ҳар бир меҳнат куни эвазига тўланадиган ҳақ кўпайиб бормоқда. Колхоз моддий даромадларининг йил сайин узлуксиз ўсиб бораётганлиги хўжалик аъзоларининг маданий-маиший турмуш даражасининг янада яхшиланишига асос бўлаётир. 12 миллат вакилларидан ташкил топган хўжалик аъзоларига маданий-маиший хизмат тобора яхшиланмоқда.

Шу нарса диққатга сазоворки, колхозда аҳолига радио эшиттириш, электр энергиясидан фойдаланиш, коммунал хизмати кўрсатиш ҳамда болалар боғча ва яслилари харажатлари колхознинг маданий-маиший фонди ҳисобидан амалга оширилаётир. Бу эса колхоз аъзоларининг реал пул даромадларининг яна ҳам ортиб боришига асос бўлаётир.

Ҳозир колхозда жамоатчилик асосида бир неча маданият университети ва турли тўгараклар ишлаб турибди. Буларда қишлоқ аҳолисидан 200 дан ортиқроқ киши мунтазам иштирок этмоқда. Шунингдек, қишлоқдаги 8 йиллик мактаб, 150 ўринли болалар боғчаси, туғруқхона, ёзлик-қишлик кинотеатр чўл баҳодирлари хизматида.

Хўжаликнинг истиқбол режалари ҳам чакки эмас. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти яқин келажакда яна 900 минг сўмликдан зиёдроқ уй-жой ҳамда турли хил жамоат биноларини қуришни планлаштирган.

Марказий Фарғонанинг қўриқ ва бўз ерларида ташкил этилган Охунбобоев бошқармасидаги Карл Маркс номли колхоз қишлоғи йил сайин обод бўлиб кўркамлашиб бораётир.

Э. ЮНУСОВ.

ТАЖРИБА АЛМАШИЛДИ

Пойтахтнинг Октябрь район ижроия комитети маҳаллий Совет ишига жамоатчиликни кенг жалб этишнинг янги формаларидан фойдаланмоқда. Яқинда Тошкентдаги Олий партия мактабининг IV курс тингловчиларидан бир группаси шу масалани ўрганиш учун райижрокомга келдилар.

Машғулотдан сўнг райондаги жамоатчилик асосида барпо этилган қурилишлар кўрсатилди.

Ҳ. ҚОДИРОВ.

Ахлоқ темасида

ҚАЛБИНГИЗ ҚИЙНАЛМАЙДИМИ

Ойимтилла деб «донг» таратган бу шахс ҳақида бир оз кечикиб ёзяпмиз. Газетхондан узр! Унинг афти-ангорини, хулқ-атворини маълум қилмоқчи, шу қиёфани яшириб турган ниқобни эса йиртиб ташламоқчи эдик. Лекин бу шахснинг нозу карашмаларига маҳлиё бўлиб, ўз жигарбандларидан жудо бўлган онаи-мухтарам, падари-бузрукворларнинг эскирган ярасини янгиламайлик, деган ўйга бориб, қўлга олинган қаламни жойига қўйган эдик. Ҳа, ўша кўнгилсиз воқеалар ҳақида сўз юритмай қўя қолайлик, шояд ўзи тавба-тазарру қилса, виждон азобида қийналса, деган эдик.

Лекин энди ўша мавзуга қайтишга мажбурмиз. Олдимизда икки онанинг хати. Икки она, икки ёш оила бекаси қалбининг энг чуқур, энг нозик жойларидан чиққан сўзлари билан тўлиб-тошган бу хатлар.

Бу ҳар икки она ҳам оила деган улуғ даргоҳга ўзининг эзгу ниятлари билан қадам қўйди. Улар шу даргоҳда она деган мўътабар номга муяссар бўлиш умидида яшаб, ўсди, улғайди. Уларнинг шу даражага етиши учун, она бўлишлари учун оналари қанчадан-қанча жафо чекди, тунларни бедор ўтказди, кўз нурини тўкди, қалб ҳароратини бахш этди. Улар вояга етгач, оналарининг кўнгли жойига тушди. Она қуш болаларини учирма қилганда қанчалик қувонса, ўша меҳри дарёлар ҳам шунчалик қувонди. Оналар ўз фарзандларини мустақил ҳаёт қучоғига кузатиб туриб, қизларига бахт тиладилар.

Ана шундай иссиқ она бағридан чиққанларнинг бири Т. Усмонова эди. У севимлиси И. Усмонов билан бир ёстиққа бош қўйганда қалбида туғён кўтарган орзу-умидларини таъриф-тавсиф қилишга қалам ожиз. Қиз қалбининг энг нозик жойида фарзанд деган олий бир ҳис пайдо бўлганда боши кўкка етганини айтмайсизми?! Фарзанд! Бу — оиланинг гули.

Т. Усмонова фарзанд кўрганида умр йўлдоши Усмонов Тошкент медицина институтини битириб, Гулистон томон йўл олди. Ёш она беҳад хурсанд. Негаки эри ўз меҳнат фаолиятини ота бўлиб бошлади. Усмонов область касалхонасининг врачлигига тайинланди. Барно йигитни бир кўрдию бош врач беҳуш бўлиб қолай деди. Унинг қўйнига қўл солиб, юрагидагини топишга уринди. Муҳаббат уволи туткур Усмонов эса ўзини мусичадай беозор кўрсатган аёлнинг дамига осонгина илинди, оила бошлиғи — оталигини унутиб лаққа тушди. Уни бош врачнинг қалбаки тангадай жарангсиз «оҳ-воҳ»лари ипсиз боғлаб қўйган эди.

Кейин Усмонов нима қилди денг? Эндигина тили чиқиб, «дада, дада» деб талпинувчи ширин-шакарини ҳам, йўлида кўзи тўрт бўлган умр йўлдошини ҳам унутиб, севги ўғрисига уйланди.

Хўш, муҳаббатни сариқ чақадай майдалаб юрадиган бу бош врач ким деб сўрарсиз. Марҳамат, танишинг: Галина Поливко.

Совет кишисининг ахлоқ нормаларини унутган, ҳамма муқаддас нарсани ўзининг ҳирсига қурбон қиладиган, партия аъзоси деган улуғ номга доғ туширган, маиший жиҳатдан бузилган Г. Поливко қанча оилаларни бузмади, қанча кўнгилларни бир-биридан совутмади, ахир.

Қўлимизда тошкентлик медицина ходими Галина Фридкинанинг хати. «Эрим Владимир Фридкин 1963 йилнинг августида Гулистонга ишга юборилди. Шу вақтгача ўзаро муносабатимиз жуда яхши эди. Оиламизга ташвиш соя солмаган эди. Фикр-зикримиз — бахтли яшаш, фарзанд ўстириш эди. Лекин эрим янги иш жойига боргандан кейин тамоман ўзгариб қолди. Орадан кўп ўтмай мен эримнинг ёнига кўчиб бордим. Лекин бордим-у бошимга бир қоп ғовға орттириб олдим. Биз эрим ишлайдиган касалхонанинг бош врачи Поливконинг уйида яшай бошладик. Эрим барвақт кетиб кеч қайтадиган қилиқ чиқарди. Лекин ёлғиз эмас — Поливко билан бориб, у билан қайтади. Мен унга бир куни бу ҳақда гапириб қолсам борми, бўлди маш-маша, бўлди тўполон. Ўша кунданоқ мени хўрлаб, ҳақоратлай бошлади. Икки ҳафтадан кейин мени уйдан қувиб чиқарди. Тошкентга келиб уйимизда яшаётган эдим, Гулистонда бошланган қувғин қилиш бу ерга ҳам етиб келди. Мени Олмаотага, онамникига жўнатиб юборди. Ўша пайтда мен фарзанд кутаётган эдим. Онамникида кўзим ёриди. Ўғил кўрдим. Тошкентдаги ҳовлимизда эса эрим Поливко билан маишат қилаётган эди...»

Ёш онанинг алами билан ёзилган хатни давом эттиришга тоқатимиз қолмади.

Иккинчи хатни варақлаймиз. «Отаси сўнгги ойларда қизининг дийдорини ҳам кўргани йўқ. Эндигина киши қорасини пайқаган қизим кимни кўрса талпинади. Билмадим, у ўсиб улғайиб «отам қани?» деса нима деймаи. Балки оиламизни бузган, қизимнинг отасини юлиб олган Поливко бунга жавоб берар» — ҳасратланиб ёзади ўз хатида Т. Усмонова.

Оталик ғururини қадрлайдиган қайси бир инсон бунга чидай олади?! Поливкодек аҳлоқсизнинг оёғига бош урган сиз, беҳаё оталар, қаёққа қараяпсиз? Айтинг, Усмонов! Алаф босган қалбингизни очиб ташланг. Наҳотки Поливко остонасини босиб кираётганингизда жажжигина қизчангиз кўзингизга кўринмаган бўлса! Хўш, сиз нега лом-лим демайсиз, Фридкин! Суюқ оёқ Поливконинг қўлини тутганингизда наҳотки ўғилчангизнинг жарангдор овози қулоғингизга кирмаган бўлса?.

Тўғри, ҳар иккалангизнинг ҳам фарзандингиз хор бўлиб қолмайди. Улар меҳрибон оналарининг меҳригиёсида ўсиб, улғаяди. Лекин сизлар жамиятимиз олдида, халқимиз, ота-оналар олдида, рафиқаларингиз ва ўғил-қизларингиз олдида ер чизиб қоласизлар, фарзанд тирноғига зор бўласизлар.

Эшитинг, Поливко! Сизнинг хулқ-атворингиз ҳаммага аён. Ойни этак билан ёпиб бўлмаганидек, сиз қилмишингизни яшира олмайсиз. Киров районидаги кирдикорларингиздан, бир неча эрга текканлигингиздан хабардор кишилар кўп. Юз тубанликка кетдингиз, бировларнинг муҳаббатини, бахтини ўғирлашдан ҳам оғирроқ жиноят борми, ҳаётда?!

Т. Усмонова. Галина Фридкина сизни паноҳ тутиб келганларида уларнинг изтиробли сўзлари наҳотки қалбингизни қийнамади. Шунчалик тошбағирлик билан яна шифокормисиз?

Самад ҚОДИРОВ,
Кабир ШУКУРОВ.

ИХТИСОСЛАШТИРИШ ШАРОФАТИ

ТАЖРИБА ВА ТАШАББУС

Бундан бир йил муқаддам «Главташкентстрой» ҳузурида «Строймеханизация» тресті ташкил этилган эди. Трестга Тошкентдаги қурилиш ташкилотларининг ҳамма машина-механизмлари олиб берилди. Бундан асосий мақсад қурилиш машина-механизмларини керак бўлган объектларга тўғри тақсимлаш, уларни бир ташкилотга бериш ва бу билан машина-механизмлар қувватидан тўла фойдаланиш эди. Янги трестда энг аввало учта ихтисослаштирилган бошқарма тузилди. Биринчи бошқарма қурилишдаги тупроқ ишларини, иккинчи бошқарма минора кранлари билан бажариладиган ишларни адо этишга ихтисослаштирилди. Учинчи бошқармага эса темир-бетон буюмларни монтаж қилиш, йўл қурилиш машиналари ремонти ҳамда металл конструкциялар тайёрлаш сингари ишлар топширилди. Ҳар бир бошқармада машина-механизмларни план бўйича ремонт қиладиган участкалар ташкил этилди. Устахоналар очилди.

Ихтисослаштириш натижасида қурилиш машина-механизмлари қувватидан тўла фойдаланиш, уларни икки-уч смена давомида ишлатиш имкони очилди. Натижада 1963 йилдагига нисбатан 1964 йилда экскаваторларнинг меҳнат унумдорлиги бир қадар ортди. Агар минора кранлари ўртача 1963 йилнинг 11 ойида 2310 соат ишлаган бўлса, 1964 йилнинг шу даври ичида 2740 соат ишлади. Худди шу давр ичида уй-жой қурилишида ҳар бир минора кранининг меҳнат унумдорлиги 3760 квадрат метрдан 5023 квадрат метрга етди. Кўриниб турибдики, кранларни икки-уч смена давомида ишлатишга муваффақ бўлинган.

Йирик панелли уйлар қуришда 1963 йилда қурилиш машина-механизмлари бир кунда атиги 7-8 соат ишлаган бўлса, 1964 йилда уларнинг қувватидан икки смена давомида тўла фойдаланилди. Қурилиш машина-механизмларининг ихтисослашган бошқармаларга бўлиб берилиши бу машиналар қувватидан унумли фойдаланиш имкониятларини очиб берди. Улар янги-янги тадбирларни амалга оширдилар. Масалан, минора кранларидан фойдаланиш бўйича ташкил этилган иккинчи бошқармада инвентарь темир-бетон шпаллардан фойдаланила бошланди. Минора кранларининг рельслари ана шундай шпаллар устига ўрнатилиши ёғоч шпаллардан фойдаланишга нисбатан анча афзал. Масалан, ёғоч шпалларнинг бир звеносини темир-бетон шпаллар билан алмаштириш бошқармага йилига 207 сўм фойда келтиради. «Главташкентстрой» механизаторлари эса ана шундай шпаллардан 1964 йилда мингга яқинини минора кранлари рельслари тагига ётқиздилар. Бунинг натижасида 55 минг сўмга яқин фойда кўрилди. Минора кранлари учун тайёрланган темир-бетон шпаллар ҳозирги вақтда Москва, Минск сингари Иттифоқимиздаги кўплаб шаҳарларнинг механизаторларини ҳам қизиқтирмоқда.

Тошкентдаги қурилиш ташкилотларидаги ер қазиш, тупроқ суриш машина-механизмларини биринчи ихтисослаштирилган бошқарма ихтиёрига бериш тупроқ ишларини бажарувчи комплекс механизациялашган бригадалар тузишга имкон берди. Бу бригадаларга экскаваторлар ва ағдарма машиналар бириктиб қўйилган. Ана шу ташкилий ишлар тупроқ ишларини бажарувчи машина-механизмлар меҳнат унумини кескин кўтаришга, объектлардаги ишларни тезроқ тугаллашга ёрдам бера бошлади. «Строймеханизация» трестида ва унинг бошқармаларида диспетчерлик хизмати йўлга қўйилган. Бу машина - механизмларни объектдан объектга кўчиришни оператив ҳал қилишга ёрдам бермоқда. Бундан ташқари ҳар бир механизация бошқармасида машина - механизмларнинг техника қаровини назорат қилиб турадиган ремонт группалар ташкил этилган. Улар машиналарни ўз вақтида ремонт қиладилар. Ишдан чиққан деталларни алмаштирадилар. Бир сўз билан айтганда, машиналарнинг тўхтовсиз ишлашини таъминлайдилар.

«Строймеханизация» трестида ажойиб механизаторлар етишиб чиқди. Ҳозирги кунда минора крани машинистлари В. Данилюк ва Э. Мирсоатов, экскаватор машинистлари А. Савельев ва Х. Аҳмаджонов сингари механизаторларни ҳамма танийди. Улар ойлик топшириқларини доимо 175-200 процентга етказиб адо этмоқдалар, кранлар ва машиналарнинг иш унумини кескин кўтармоқдалар.

Ихтисослаштирилган янги трест тузилган пайтларда айрим қурилиш трестларининг раҳбарлари бундай ташкилотдан нима фойда, у қандай каромат кўрсатиб берарди, деб ўзларининг қўлларидаги машина-механизмларни бу ташкилотга бергилари келмаган эди. Мана энди худди ўша қурилиш трестларининг раҳбарлари ихтисослаштирилган «Строймеханизация» трестисиз ишлашни тасаввур қилолмайдилар.

В. ХАИРОВ.

ПАНФИЛОВЧИ

У КУНЛАРНИНГ ШУҲРАТИ СЎНМАС

«Қаердасиз, жанговар дўстлар?» сарлавҳали мақола «Совет Ўзбекистони» газетасида босилиб чиққан куннинг эртаси редакция тошкентлик И. П. Капрова деган аёлдан хат олди.

Аввало, «Қаердасиз, жанговар дўстлар?» мақоласининг қисқача мазмунини келтирамиз. Унда отставкадаги майор Б. Жетписбаев душманнинг Москвага ҳужумини узил-кесил тўхтатган ва унга қарши Крюково шаҳрида шиддатли жанглар олиб борган панфиловчи дивизиянинг унутилмас қаҳрамонликлар кўрсатган шерлари ҳарбий врач Камолов ва Абдукаримовлар ҳақида ёзган эди. Сўнгра шу қуролдош дўстларининг ҳозир қаерда яшаётганликлари, тинч, ижодий меҳнат жараёнидаги фаолиятлари ҳақида хабар топишга мунтазир эканлигини айтган.

И. П. Капрованинг хати шу мақолага жавоб тариқасида ёзилган эди.

«Ҳурматли редакция!

Оғир, ташвишли йилларда отадек шафқат кўрсатган меҳрибон кишилар ҳамиша кўз ўнгингда турар, номлари қалбинг тўрида яшар экан. Мен газетанинг 1964 йил 21 октябрь сонида ўртоқ Б. Жетписбаевнинг мақоласини ўқиб, йўқотган қимматли нарсамни топиб олган киши каби қувониб кетдим. Унда Ғулом Мўминович Абдукаримовнинг ҳам номи тилга олинган экан. Ёш, аммо катталардек мулоҳазали, меҳри дарё, олов йигит эди у. Ғулом акани биринчи марта Улуғ Ватан уруши бошланган дастлабки йилларда Олмаота шаҳрида тузилган 8-гвардиячи панфиловчи дивизияда кўрган эдим. Кейин ажойиб талантли хирург билан жангда ёнма-ён туриб, кишилар умрини сақлашга, ярасини боғлашга тўғри келди. 1942 йилнинг баҳори. Тепалик атрофи сув, ботқоқ, йўл йўқ. Устига-уст ўқ, бомба ёмғири тинмайди. Ярадорларни операция қилиш, дардини даволаш учун қулай шароит йўқ. Унинг учун бунинг аҳамияти йўқ эди. Брезент остида бўлса ҳам тез ва соз ёрдам кўрсатишга ошиқар, кечасию кундузи тиним билмай ишларди. Гоҳида баъзи медицина ходимлари иродасизлик қилиб, шароитдан нолиб қолса, кулиб, ҳадемай ёруғ кунлар келишини завқ-шавқ билан сўзларди. Бундан мажруҳлар ҳаёт, ноумидлар тетиклик оларди. У билан елкама-елка ипакдек мулойим, аммо ишига моҳир ҳарбий врач тошкентлик Қосим Қосимов, дори тайёрловчи Зариф Иброҳимов, ҳамшира Галина Минникеева ҳам сиҳат-саломатлик учун курашардилар. Улар Ғулом акага қойил қолиб, гоҳида ҳазиллашиб, «ҳеч жаҳлингиз чиққанми» дейишарди.

Керак бўлганда шифокорлар жангчига айланишарди. Ғулом Мўминович бош бўлиб душманни қон-қақшатишарди.

Ғалаба садолари янграб, осойишта йиллар бошланди. Ленин ҳурматли врачимиз Совет Армияси сафида хизматини давом эттирди.

Бир неча йил муқаддам ҳам Жамбул шаҳридаги Н-қисмда ҳарбий врач эди. Ҳозир қаерда билолмадим.

Салом билан панфиловчи дивизиянинг собиқ ҳамшираси: И. П. Капрова».

Хатни ўқигач, Н- қисм билан боғландик. Улар бизга қуйидагиларни маълум қилишди.

«Гвардиячи панфиловчи подполковник Ғулом Абдукаримов ўз касбида муваффақиятли хизмат қилиб келди. Ҳозир отставкада. Жамбул шаҳрида яшамоқда».

Она-Ватанимиз осмонини қора булут қоплаганда барча қардош халқ фарзандлари қатори жонга-жон, қонга-қон бериб курашган ўзбек ўғлонлари тинч меҳнат жараёнида ҳам фидокорлик кўрсатмоқдалар. Жасур Ғ. Абдукаримов шу ватанпарвар совет кишилари сафида порлоқ истиқбол режаларини амалга ошираётган коммунизм бинокорларидан биридир.

Жангда ҳам меҳнатда эл-юрт осойишталиги, ободлиги учун жон фидо қилган кишилар ҳамиша ҳурматда, фароғатда.

Расул РАҲМОНОВ,
Ҳамид ТОЖИБОЕВ.

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ УЛУҒВОР ИШЛАРИНИ МУНОСИБ АКС ЭТТИРАЙЛИК

(Боши биринчи бетда).

Биз Ленин васиятларига оғишмай амал қилишимиз, социалистик маданиятнинг ижодий кучларига таянишимиз, уларни партиявийлик, халқчиллик, реализм позицияларида бирлаштиришимиз, санъатимизнинг ғоявий поклиги учун, идеология масалаларида масъулиятсизликка ва бўшангликка қарши, буржуа, догматик, ревизионистик эстетик концепцияларнинг таъсирига қарши изчиллик билан курашишимиз лозим. Совет жамоатчилиги социалистик реализм принципларини ревизия қилишга, бу принципларни ҳар хил декадентлик назариялари билан алмаштиришга уринишларни рад этмоқда. Уни модернизм билан «бойитиш»га интилишни фақат реалистик санъатнинг ҳаётий кучини тушунмаслик, деб изоҳлаш мумкин.

Социалистик реализм методининг ижодий имкониятлари битмас-туганмасдир.

Ижодий қобилиятлари ҳар хил бўлган, ҳар хил мактаблар ва услубларга мансуб бўлган совет санъаткорлари ўз талантларини тўлароқ рўёбга чиқара олсинлар, уни сахийлик билан халққа хизмат қилдира олсинлар, деган мақсадда, — шунга муваффақ бўлиш ниятида сўнгги йилларда социалистик реализм эстетикаси санъаткорларнинг ижодий ташаббусига халақит бериб турган догматик бузишлардан муваффақият билан тозаланди. Ривожланиш ва изланишлардан қўрқиш, ижодкорлик хусусидаги субъектив қарашларни тиқиштириш, социалистик реализм принципларини нотўғри тушуниш, турмушни бадиий тарзда тадқиқ қилиш соҳасидаги қийин ишни йўл-йўриқлар бериш ҳамда маълум тартиб-қоидалар белгилаб қўйиш билан алмаштириш — буларнинг ҳаммаси социалистик реализм методининг асл руҳига, адабиёт ва санъатни ривожлантиришнинг ленинча принципларига хилофдир.

Бизнинг замонамиз санъаткорга нисбатан, унинг ғоявий позицияларига, эстетик савиясига, билим савиясига нисбатан жуда юксак талаблар қўймоқда, зотан санъат омманинг бадиий маданиятини оширишнинг қудратли воситасидир.

Ҳанузгача баъзи бировлар бадиий асарда тумтароқли «актуал» гаплар қанча кўп бўлса, асар замона руҳига шунча мос бўлади, деб ўйламоқдалар. Аммо, ҳақиқий публицистикани сафсатабозликдан ажрата билиш керак. Турмушни партиявий тарзда тушуниш, коммунистик собитқадамлик жонли бадиий образларда гавдалантирилиб, асарнинг бутун тўқимасига сингиб кетган тақдирдагина, санъат фактига айланади. Санъат фақат шу билан тирикки, унда ғоявийлик билан бадиийлик узвий равишда боғланиши керак.

Чинакам санъат образларнинг бадиий ҳаққонийлиги билан кишини ишонтириши лозим. Форма соҳасидаги эстетларча эрмакбозлик ҳам, шунингдек примитив баландпарвоз гаплар ҳам, бир хилдаги кўримсиз бўёқлар билан дабдабабозлик ҳам ҳақиқий санъатга ётдир. Ўз асари халқ турмушининг энг муҳим томонларини бадиий мукаммал образларда кўрсатиб, китобхон, томошабин, тингловчининг шуури ва онгига ўтдек таъсир қила оладиган, инсон кўз олдида янги уфқларни очиб қўядиган, уни ғоят таъсирлантирадиган санъаткоргина коммунизмнинг улуғ санъати учун курашда илғор позицияларда турган бўлиб чиқади.

Бироқ, шуни пайқамаслик мумкин эмаски, талантли, салмоқдор асарлар билан бир қаторда ичида ҳеч қандай мазмун йўқлиги ҳар хил дабдабали гаплар билан хаспўшлаб кетилаётган асарлар ҳам пайдо бўлиб қолмоқда. Енгил-елпи тўқилган, диди паст кишиларга мўлжалланган сийқа асарлар саҳнадан, радио ва телевидение орқали, бадиий виставкаларда, шеърий тўпламларда китобхонга, тингловчига, томошабинга баъзан тақдим қилинмоқда. Омманинг бадиий дидини тарбиялаш ҳақидаги ғамхўрлик санъатда мешчанликка ва бемаъниликка нисбатан муросасиз бўлишни талаб қилади.

Адабиёт ва санъатнинг коммунистик партиявийлиги, уларнинг гражданлик пафоси ва юксак эстетик маданияти учун кураш танқидий тафаккурнинг жонбозлик кўрсатишини, назарий жиҳатдан етукликни, ижодий практикада социалистик реализм принципларини қарор топтириш ва ривожлантиришни адабиёт ва санъатдаги ҳодисаларни холис ва яхши далил-исботлар билан анализ қилишни тақозо этади.

Бадиий танқидчилик бадиий ижодкорликдаги ҳамма ҳодисаларга принципиал партиявий позицияларда туриб, ғоявий-эстетик мезонлар салмоғини камайтирмасдан баҳо берган ва бадиий ижодкорликка тўғри йўл кўрсатиб турган тақдирдагина, ўзининг адабиёт ва санъатни ривожлантириш процессидаги муҳим яратувчилик вазифасини ўтай олади. Мунозараларнинг назарий савияси қанча юқори бўлса, мунозаралар группабозлик ғаразлари, асабийлик ва хушимкелдиликдан қанча холи бўлса, адабиёт ва санъатни янада ривожлантиришга шунча кўп фойда келтиради.

Ғоявий тусдаги хатолари бўлган бадиий асарларга баҳо беришда принцип жиҳатдан ён босишлар ва компромиссларга ўрин бўлиши мумкин эмас. Ғояларнинг тортишувида принципиал бўлиш ва фикрни ниҳоятда очиқ айтиш зарур. Бироқ, совет санъаткорининг ижоди устида фикр юритаётганлигини ҳам танқидчилик унутиб қўймаслиги керак. Баъзи тасодифий хатолар ва муваффақиятсизликлар юз берган ҳолларда, воқелик қасддан бузилган деб албатта тирноқ остидан кир ахтариш ва бунинг устига санъаткорнинг бутун ижодини шубҳа остида қолдириш ярамайди.

Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи жамиятимизнинг раҳбар ва йўлга солиб турувчи кучи партиянинг роли тобора ошиб бораётганлиги билан характерли.

Партия социал процессларни илмий анализ қилиш асосида бадиий ижодкорликни ривожлантиришнинг умумий йўлини, унинг мақсадлари ва вазифаларини белгилаб бермоқда; партия адабиёт ва санъатнинг аҳволига, ижодий ҳаётнинг асосий натижаларига баҳо бермоқда; партия санъаткорларни ғоявий жиҳатдан тарбиялашни ўзининг биринчи даражали вазифаларидан бири деб билмоқда.

Ижодкор ходимлар партиянинг ғоявийлик ва халқчиллик учун олиб бораётган курашини, санъатимизнинг революцион традицияларини қўллаб-қувватлаётганлигини, хато ҳодисаларни танқид қилганлигини тўғри тушундилар ва маъқулладилар, чунки бу иш адабиёт ва санъатдаги барча ҳақиқий талантли кучларни принципиал асосда жипслаштириш тўғрисидаги ғамхўрлик тақозоси билан қилинди.

Айни маҳалда партия субъективизмга, билиб-билмасдан, шошма-шошарлик билан баҳолар ва маслаҳатлар беришга, далил-исботлар кўрсатиш ўрнига ҳақоратбозлик қилишга қарши, яъни ленинча принципларга тўғри келмайдиган ҳолларга қарши курашмоқда.

Санъат арбобларига олдиндан ўйлаб қўйилган нотўғри фикр билан муносабатда бўлиш, бир хил арбобларга бекордан-бекорга ишонмаслик ёки бошқа бир хил арбобларга ҳомийлик қилиш партияга ётдир. Партия адабиёт ва санъат усталарини, аввало, уларнинг ишларига, асарларига, коммунизм идеяларига содиқлигига қараб қадрлайди ва ҳар бир талантли ижодкор ходимнинг ўз асарлари билан мамлакат бадиий хазинасини бойитишидан манфаатдордир. Санъатга раҳбарлик қилишнинг ленинча услуби талантларга меҳрибонлик, ғамхўрлик билан муносабатда бўлишни тақозо этади.

Партиянинг адабиёт ва санъат соҳасидаги йўлини изчиллик билан амалга ошириш ижодий союзларнинг бутун фаолиятига асос қилиб олинган. Ижодий союзлар ғоявий-ижодий масалаларга, тарбиявий ишни такомиллаштиришга, марксча-ленинча назарияни пропаганда қилишга биринчи даражали эътибор бермоқлари керак. Ижодий союзларга раҳбарлик қилишдаги коллективчилик асослари янада мустаҳкамланган, ғоявий-ижодий ҳаётнинг актуал проблемалари устида бир мақсадни кўзлаб, амалий мунозаралар олиб борилган тақдирдагина, ана шу вазифаларни муваффақиятли ҳал қилиш мумкин. Чунки фақат шундагина адабиёт ва санъатдаги ижодий кучларни хўжа кўрсин учун эмас, балки ростакам жипслаштириш мумкин.

Ижодий союзларда принципиал, ўртоқларча талабчанлик муҳити доимо мустаҳкамланиб боришидан, барча чинакам талантли, новаторлик ҳаракатлари дўстона қўллаб-қувватланишидан, муҳим ғоявий-ижодий масалаларни кенг активлар кучи билан тўғри ҳал қилиш маҳорати вужудга келишидан жамоатчилик манфаатдордир. Шундай вазиятдагина ғоявий хатолар ва муваффақиятсизликларнинг олди олиниши мумкин.

Партия, халқ адабиёт ва санъат арбобларини коммунизм йўлида, жамият бахт-саодати йўлида ижод қилишга илҳомлантирмоқдалар. Совет ёзувчилари, рассомлари, композиторлари, театр ва кино ходимлари ўзларининг талантларини коммунизм қураётган совет халқининг улуғвор ишларини муносиб акс эттирувчи янги салмоқли асарлар яратишга бағишлайдилар, бунга шубҳаланмаса ҳам бўлади.

(9 январь).

Фото лавҳалар

СОҲИБКОРЛАР

Избосканда бўлганмисиз? Бўлсангиз ҳам Алимайдонга ўтмагандирсиз. Илгариги Алимайдондан нишон ҳам қолмаган. Тўқай ва ажриқзорлар ўрнида мевазор боғлар барпо этилган. Овчиларнинг капалари ўрнида шинамгина типовой уй-жойлар қад кўтарган. Ботқоқ ўрнида тўғри, равон йўллар қурилган.

Шаҳар типидаги бу поселка ва боғ-роғлар академик Р. Р. Шредер номли боғдорчилик ва узумчилик илмий текшириш институтига қарашли мева кўчати етиштирувчи совхоз ишчиларининг забардаст билаклари кучи билан бунёдга келган. Совхозда етиштирилган кўчатлар бутун Ўрта Осиёга машҳур.

— Совхозимизнинг, — дейди директор Нуъмонжон Раҳимов,— атиги 176 гектар майдони бор. Унинг 110 гектарида кўчат етиштириляпти. 3-далада етиштирилган кўчатлар 1964 йилда колхоз-совхозларга тарқатилди. Пландаги 900 минг ўрнига 1 миллион 50 минг туп кўчат сотилиб, йиллик план 120 процент бажарилди.

Совхоз 1964 йилнинг ўзида қардош Қозоғистон ССРга 20 минг туп ток ва мевали кўчатлар етказиб берди. Қорақалпоғистон АССРга 20 минг туп мевали кўчат жўнатилди. Тошкент, Бухоро, Сирдарё ва бошқа областларнинг боғбонлари ҳам совхоз ишчиларининг меҳнат маҳсулидан баҳраманд бўлдилар. Улар янги боғ-роғлар барпо этиш учун бу ердан 900 минг тупга яқин олма, нок, шафтоли, ўрик ва бошқа кўчатлар олиб кетдилар.

Коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашаётган совхоз соҳибкорлари кўп, сифатли ва арзон кўчат етиштириш учун астойдил курашяптилар. Улар шу кунларда кўкламга қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Етиштирилган кўчатларни махсус жойларга кўмиб қўймоқдалар.

Коммунист Етмишбой Олтмишев ва Ғуломжон Мамажонов ўртоқлар механизмлар ёрдамида кунига 6-7 минг туп кўчат кўчирмоқдалар. Уларнинг диққат-эътибори баҳоргача сотиш учун 1 миллион туп кўчат тайёрлашга қаратилган.

Совхозда ижодкор кишилар, рационализатор ва ихтирочилар кўп. Республикада биринчи бўлиб совхоз агрономи Тўхриддин Мамадалиевнинг таклифи билан уруғлар чигит сингари квадрат-уялаб экила бошлади. Бу кўчатларнинг қатор оралари механизмлар билан икки томонлама ишланади.

Қувончлиси шундаки, совхозда данаксиз мева кўчатлари одатдагидан бир йил эрта етиштирилмоқда. Кўчат етиштиришни тезлаштириш учун уруғдан униб чиққан кўчатлар кузда шу жойнинг ўзидаёқ пайвандланади. Бунда кўчатни иккинчи далага кўчириб ўтқазишга ҳожат қолмайди.

Ана шундай рационализаторлик таклифларининг ишлаб чиқаришга жорий қилиниши натижасида 1964 йилда 30 минг сўмга яқин пул тежаб қолинди. Илгари минг туп кўчат етиштиришга 140 сўм сарф қилинган бўлса, ҳозир 110 сўм сарфланаётир.

Азамат ишчилар институт олимлари билан ҳамкорликда кўчат таннархини арзонлатиш ва янги навли мева кўчатларини кўпайтириш устида тинмай ишлаётирлар. Бу ерда «Семиренко», «Розмарин», «Тилла», «Ренет Шредер» навли олма, «Қизил нашвати», «Восток-2», «Ҳусния», «Пахтакор» навли нок, «Фарҳод» навли шафтоли кўчатлари етиштириляпти.

Совхозда атиги 80 киши ишлайди. Ҳар бир киши ҳисобига 13 минг тупдан кўчат етиштирилди.

Ҳ. ЖЎРАЕВ,
Т. ЮНУСОВ.

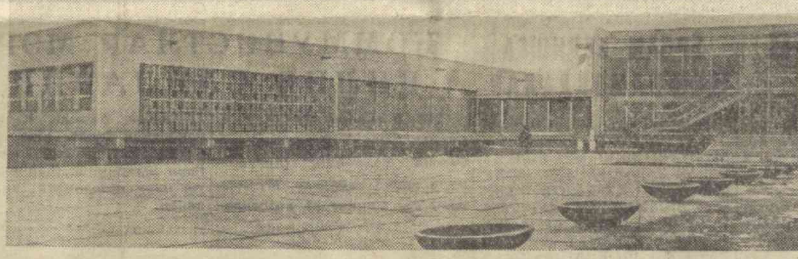

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ ТЎЛҚИНЛАРИ

Баҳор гуллари каби гулгун очилаётган қишлоқларимизда ҳаёт тўлқинлари мавж урмоқда. Ҳа, ястаниб ётган бепоён водийлар бўйлаб баҳор нафаси кезади. Деҳқон кўкламни қучоқ очиб қарши олади. Бутун куч ва забардаст техникани ишга солади.

Сиз юқоридаги суратда Орджоникидзе районидаги «Правда» колхозининг звено бошлиғи Юсуф Раҳимовни кўриб турибсиз. У ўз тракторини кўклам экиш кампаниясига барвақт тайёрлаб қўйганидан бениҳоя мамнун. Ўртадаги суратда эса Бухоро областидаги «Конимех» совхозининг зоотехниги Тўлебой Есшанов ҳамда моҳир чўпон Коат Абатов ўртоқлар баҳорда қўзилаши лозим бўлган совлиқларни кўздан кечиряптилар. Улар хизмат қилаётган ферма қўйчивонлари ҳар 100 бош совлиқдан 150 тадан қўзи олишга аҳд қилишган.

Ҳалол меҳнат катта даромад келтиради. Бунинг исботи пастдаги суратда ўз ифодасини топган. Тошкент областининг Дўрмон посёлкасида қад кўтарган ана шу муҳташам меҳмонхона қандай гўзал, чиройли-я!

Қ. Розиқов, Н. Ключнев фотолари.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

Ҳар бир киши орзу-ҳавас, катта умид ва баъзан ташвиш билан яшайди. Бу ҳис-туйғулар билан у ўзини улғайтиради, озми-кўпми жамиятга фойда келтиради, ҳаётини сермазмун қилади. Ўлмас Умарбековнинг янги кичик қиссаси умрини меҳнатда ўтказган оддий бир мўйсафиднинг орзулари, ташвиш ва севинчи ҳақида.

Қуйида биз шу асардан парча босамиз.

КИМНИНГ ТАШВИШИ ЙЎҚ

(ШУ НОМЛИ ПОВЕСТДАН ПАРЧА)

Назир ота қишлоққа қайтиб, тўғри чойхонага кирди. Ҳаммасини ўртоғига оқизмай-томизмай сўзлаб берди.

— Менга қара, Назир,— деди Саксонбой ота уни диққат билан эшитиб бўлиб.— Кон-пон чиқиб қолиб, тоза бойиб кетсанг-а?

— Қўй бу гапингни,— Назир отанинг жаҳли чиқди.— Кон-пон чиқиб қолса, Турсунни кўргандай бўламан. Шунинг ўзи катта давлат, лекин, мен сенга айтсам, ўртоқ, бирон нарса чиқадигандай. Юрагим сезиб турибди.

— Ишқилиб айтганинг келсин,— деди Саксонбой ота.

Назир ота уйга келди. Унинг кайфи чоғ эди. Шаҳардаги геологлар билан суҳбат унга қанот бағишлаган ва ўзини хотинининг вафотидан сўнг бунчалик тетик сезмаган эди.

Ариқ лабига бориб ҳовучлаб сув ичди. Муздек сув аъзойи баданига ёйилиб, дили равшан тортди. Ўрнидан туриб бедана тагига келди.

— Ҳа, жонивор,— деди тўрқовоқни чертиб,— нега жимсан? Нега сайрамайсан? Сайра. Энди бемалол сайрайвер...

Бедана бўйнини чўзиб «пит-пилиқ» қилди-ю, сайрамади. Назир ота уйга кўтарилди. Зулайҳо йўқ эди. «Мактабда бўлса керак»— ўйлади чол ва чопонини ечиб, айвон тўридаги кўрпачага чўзилди. Аммо нимадир эсига келиб, дарров ўрнидан турди. Апил-тапил чопонини кийиб, кўчага чиқди.

«Бориб келаман. Кечгача бориб келаман. Ўзи ҳам анча бўлди ўша томонларга ўтмаганимга».

Назир ота шундай деб, тоғ томон йўлга тушди. У йўлнинг олислигини биларди, камида икки соат юриш керак эди. Лекин ҳозир унга бунинг аҳамияти йўқ эди. Дунёнинг нариги четига бўлса ҳам у ҳозир боришга тайёр эди. Шунинг учун борган сари қадамини тезлатарди, йўлда учраганларга ҳам парво қилмасди, кўзларини олисда қорайиб турган қояга тикканча йўлида давом этарди.

Қишлоқдан чиқиб, у бирпас тўхтаб қолди. Кейин, тўғри олмазорга қараб юрди. Бу ер унга таниш эди. Бундан ташқари олмазордан кесиб ўтса йўли анча қисқарарди. Ҳозир унга шу керак эди. Олмазорга кирганда руҳи яна тетикланди. Бир ёғи қишлоқнинг этагидаги каналга, бир ёғи қирга туташиб кетган бу боғ унинг пешана тери билан яралган, дастлабки икки мингта кўчатни бундан роппа-роса йигирма йил бурун Юнусободнинг Шредер номидаги мевачилик совхозидан ўзи келтириб ўтқазган эди. Ҳозир эса олмазорнинг кети кўринмайди, колхознинг деярли ярим даромади ана шу боғдан. Назир ота шохларини синдирай-синдирай деб турган олмаларга ғурур билан қараб қўйди. Колхоз тузилибдики, боғдорчилик — унинг севинчи ва ташвиши бўлиб келди. Яқинда бу севинч, ташвишига янги севинч ва ташвиш келиб қўшилди. Бу — ҳов олдинда, қирнинг ортида совут таққан паҳлавондай қорайиб турган Еттиқоя, ўғлининг орзу-умидлари...

Назир ота олмазордан чиқиб исиб кетди. Ажин босган пешанасини, юз-кўзларини тер қоплай бошлади. Лекин у парво қилмади. Фақат чопонини ечиб, елкасига ташлаб олди.

Ярим йўлга етганда ўтов кўринди. Офтобдан олтиндай сарғайиб кетган теп-текис адирда у худди баҳайбат юмронқозиқдай қаққайиб турарди.

Назир ота шу ёққа юрди. Ўтовга яқинлашганда ит ҳуриди. Ичкаридан кимдир чиқди. «Сафарбой!»— таниди Назир ота.

— Йўлбарс, ёт!— деди Сафар ота итга қўлини мушт қилиб.— Назир-ку, танимадингми! Ёт. Ассалому алайкум!

Назир ота келиб, унга қўл берди.

— Қайнонанг суйган экан, ўртоқ, ошнинг устидан чиқдинг. Қани, ичкарига, кўришмаганимизга ҳам йил бўлди, а?

— Бўлиб қолди, тинчмисан?— деди Назир ота ўтовга кираркан.

— Худога шукур, тинчман. Юқорига ўт, юқорига. Ҳа, дуруст. Ўзинг-чи? Ўзинг тинчмисан? Кампирнинг йилига боролмадим. Айбга буюрмайсан энди.

— Айби бор эканми!— деди Назир ота.— Ҳамманинг ҳам ўзига яраша ташвиши бор, ҳамма ўзи билан ўзи овора.

— Бу гапинг ҳам тўғри. Қани, чойга қара.

Сафар ота қумғондан чой қуйиб ўртоғига узатди. Гўшт кесиб қўйди. Назир ота икки-уч пиёла чой ичгач, сўради:

— Хўш, бу ёққа қайси шамол учирди?

— Бекорчилик,— деди Назир ота кулиб. Кейин, бор гапни айтиб берди.

— Яхши,— деди Сафар ота,— яхши қилибсан. Ҳеч нарса чиқмаса ҳам майли. Кўнглинг тинчийди, армон қилиб юрмайсан.

— Шундай,— Назир ота ўртоғининг гапини маъқуллаб бош ирғитди.— Армондан ёмони йўқ.

— Ўзим олиб бораман,— деди Сафар ота.— Ҳозир, Ўтанбой келсин.

— Ўғлинг ҳам шу ердами?

— Ҳа. Кампир ҳам. Қирнинг этагида ҳаммаси. Эртага подани бу ёққа ҳайдаймиз. Шунга жой ҳозирладим. Бир ҳафтагача шу ерда бўламиз. Ўтни кўрдингми, ўтни? Тирсиллаб турибди. Яхши.

— Сув қалай?

— Ана шу сув масаласи чатоқ. Лекин бу ерда эски бир қудуқ бор. Шуни бир амаллаймиз. Тоғнинг этагида сув қуриди.

— Чатоқ экан,— деди Назир ота.

— Чатоқ. Лекин нима ҳам қила олардинг,— деди Сафар ота қўлини силкитиб,— сувсизлик чўпоннинг пешанасига ёзилган.

Кўп ўтмай Ўтан келди. Бу — ўн тўққиз-йигирма ёшдаги, худди отасига ўхшаган гавдали йигит эди.

— Катта бўлиб кетибсан-ку?!— деди Назир ота унга ҳавас билан тикилиб.

—Катта бўлмай кетсин,— Сафар ота киноя билан кулди.— Ўқимайман энди, дейди. Пода боқармиш.

— Зулайҳо юрибдими?— сўради Ўтан гапни буриб.

— Юрибди. У ҳам институтга бормади. Уйда ўқияпти.

— Домласиз ўқиш ўқишми?— деди Сафар ота.— Тепангда биттаси ниқталаб турмаса, ўқиб қаёққа борардинг!

— Ҳозир кўпчилик шундай ўқияпти,— деди Ўтан.— мен ҳам бу йил кираман.

— Сенга ишониш қийин,— деди Сафар ота,— шунча йил кирмаган энди кирармидинг?

Ўтан кулди.

— Сенга кулиш бўлса,— деди Сафар ота жаҳл билан.— Куйдирган калладай иржайиб юраверсанг! Ким тегади бунақада сенга?!

— Топилиб қолар,— деди Ўтан жилмайиб ва Назир отага ер остидан қараб қўйди.

У чиройли жилмаярди. Шамол ялаган қалин лаблари қизариб, қорамтир юзларида кичкина, худди чақалоқ боланикидек кулгичлар пайдо бўларди. «Яхши йигит бўлибди,— ўйлаб қўйди Назир ота ундан кўзини узолмай,— Зулайҳодан икки ёш катта эди чамамда».

— Нечага кирдинг?— сўради ундан Назир ота.

— Йигирмага,— деди жилмайганича Ўтан.

— Уйлантирса бўладиган,— деди Сафар ота,— лекин, ким билади, ким тегар экан унга.

— Топилиб қолади,— деди Назир ота Ўтанга кўзини қисиб.— Ҳали шундай ўқимишлиги келиб бўйнига осилсинки, ҳайрон қолгин.

— Қўйинглар шунақа гапларни,— деди қизариб Ўтан.— Бўш қолдингиз, шундан гапирасиз-а, дада?

— Сен билан бошқа нимани гаплашиб бўларди,— деди кулги аралаш Сафар ота.— Илмли гапларни билмайсан. Қўй-қўзи меъдага текканда.

— Бўлди, мен кетдим!— Ўтан зарда билан ўрнидан турди.

— Тўхта,— деди Сафар ота.— Ҳазилни ҳам тушунмайди. Назир отанг тоққа бормоқчи. Бирга бориб келаман. Ойингга айт, овқат қилиб турсин бу ёққа келиб.

— Кераги йўқ,— деди Назир ота.— Кеч бўлиб кетади. Неварамга айтмай келганман.

— Ҳеч нарса қилмайди. Ойингга айт.

Икки ўртоқ Ўтаннинг отига мингашиб йўлга тушишди.

— Зулайҳога салом айтинг!—деб қичқирди орқадан Ўтан.

Назир ота бош ирғитди.

Улар Еттиқояга етиб келишганда кун оға бошлаган, аммо ҳамон тафти баланд эди. Куннинг иссиғига отнинг бир маромдаги елиши қўшилиб, Назир ота сув бўлиб кетган эди.

— Бу йил ёз иссиқ келди,— деди у қийиқчаси билан бўйнини артиб.

— Терлаб кетдингми?— сўради Сафар ота.— Ҳа, ёз иссиқ келди. Молга қийин бўлди. Биз-ку, бир амаллаймиз. Қирдагилар қийналади. Дарё олис. Шамол турдими?

— Шунақага ўхшайди,— деди Назир ота кўкрагига илиқ шабада урилганини сезиб.

— Нима бўлса ҳам тоғ-да. Лекин анча нураб қолди. Қояларга разм сол,— деди Сафар ота, отнинг жиловини тортиб.— Илгари худди найзага ўхшарди. Чўчирди одам қараб. Энди нураб қолди. «Чўпон ғор»га олиб борайми?

— Майли, оз қолди шекилли?

— Етдик, мана.

Улар қуриб ётган жилғадан ўтиб, баландлиги одам бўйи келадиган ғор олдида тўхташди.

— Битта шу ғор илгаригидек,— деди Сафар ота ғорнинг ичига қараб. Ғор тўрт қадамча ичкарига чўзилиб кирган эди.

Назир ота уни эшитмади. У ўз хаёли билан банд эди. Кўзини ёшлигидан ўзига таниш бўлган тошлардан, қишлоққа қараган қоянинг лабидаги бир шохи қуриб, тангадек кичкина-кичкина барглари қовжираб турган букир чинордан, илгари шовқин солиб оққан, ҳозир эса қуриб, тошлари сарғайиб ётган жилғадан узолмасди, суқ билан атрофга қарарди. Ёшлигида у бу ерларда кўп бўлган, Сафар отадек пода боққан, қояларнинг устига чиқиб, олис-олисларга тикилган, тонг пайтлари муздек тоғ сувидан ичиб, дилини ёзган. У пайтлари Еттиқоя бунақа эмас эди, баҳайбат эди. Баъзан ўзининг салобати билан одамни қўрқитарди, баъзан ҳайратга соларди.

«Одамга ўхшайди у ҳам,— хаёлидан ўтказди Назир ота.— Қарибди, қадди букилибди... Турсун бунинг қаерларини текширган экан? Нималар қилган экан бу ерда?»

Назир ота отдан тушди, худди тошларнинг устида ўғлининг изи қолгандек, уларга тикилди. Лекин ҳеч нарса кўрмади. Чинорга қаради. Қовжираган барглар офтобдан сарғайиб турарди.

«Одамга ўхшайди у ҳам,— деди Назир ота яна ўзича.— Худди одамнинг ўзи. Озгина қолди, сабр қил. Яқинда келаман. Ўзим қарайман, қондириб сув бераман. Ҳиротдан бўлса ҳам олиб келиб бераман. Турсун сенга қарагандир. У албатта қараган. Энди мен қарайман. Сабр қил».

— Ўйланиб қолдинг?— сўради Сафар ота ўртоғи ёнига келиб.

Назир ота чинорни кўрсатди.

— Қурияпти,— деди Сафар ота ачиниб.— Ўзи ҳам қачонги чинор. Болалигимда ҳам бўйи шундоғ эди. Иннайкейин, топиб ўсган жойини қара.

— Жойи яхши,— деди Назир ота.— Ҳар қандай дарахт ҳам шунақа жой топсин-чи! Қара, худди одамга ўхшайди. Одам эса кўпинча қийин жойда яшайди.

— Одамнинг яхшиси-де! — деди Сафар ота.— Хўш, қайтамизми? Кун ҳам ботди. Бу гивологлaринг қачон келади энди?

— Билмадим,— деди Назир ота, аниқ сўраб олмаганига ачиниб.— Келиб қолишса керак яқинда.

— Бир ҳафта шу ерда бўламан. Шунда келишса, ўтов сеники. Уч-тўрт кун бўлишар ахир!

— Раҳмат,— деди Назир ота.

Улар қайтишди. Назир ота ўртоғининг қистовига қарамай, ўтовга тушмади. Отни ҳам олмади. Пиёда уйга қайтди.

— Қаёқда қолиб кетдингиз?— сўради хавотирланиб Зулайҳо овқат олиб келаркан.— Саксонбой отам ҳам айтиб беролмадилар қаердалигингизни.

— Тоғда эдим,— деди Назир ота.— Тоққа чиқиб келдим. Келиб қолишса ўзим олиб бораман.

— Келишармикин?

— Келишади,— деди қандайдир ишонч билан Назир ота.— Албатта келишади. Айтгандай, сен- [illegible]

Ўлмас УМАРБЕКОВ.

ҚОРАҚУМ ЙЎЛБАРСЛАРИ

ХИВА. (ЎзТАГ). Мактаб ўқувчиси Раимбой Отажонов Хива музейига нодир экспонат — номаълум ҳайвоннинг каттакон суягини келтирди. Бу боғ барпо қилинаётганида икки ярим метр чуқурликдан чиққан. Музей ходими Таисия Васильевна Середа ҳам бундан бир қанча вақт муқаддам Амударё бўйларидаги Султон Уиздоғдан скелетнинг худди шундай қисмини топиб олган эди.

Мутахассислар бу диққатга сазовор топилмаларни ўрганиб чиққач, яқдиллик билан: бу суяклар бир вақтлар Қорақум чўлида яшаган улкан йўлбарсларга мансуб, деган хулосага келдилар. Бу ерда 250 йил муқаддам яшаган машҳур тарихчи Мунисдинг музейда сақланаётган китоби ҳам шу хулосани тасдиқлайди. Шу китобда бу жойларда учраб турадиган йўлбарслар тилга олинган.

Топилган экспонатлар музейга ўрнатиб қўйилди.

3 СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
10 ЯНВАРЬ, 1965 ЙИЛ
№ 7 (12.963).

РЎЗА ҲАҚИДА ХАЛҚ ЛАТИФАЛАРИ

Ғафур ҒУЛОМ.

ЭШОН ВА ШАЙТОН

Мавлоно Шамситдинхон тўрамни оддий халқ чала пайғамбар деб ҳурмат қиларди. Бай-бай-бай, у кишининг тақводорлиги, бай-бай-бай, у кишининг таманнолиги. Бетаҳорат йўл босмайдилар, бебисмилло гап бошламайдилар. Назир-ниёзга келган пулларнинг қоғозини духул қиладилар, яъни енг ичкарисига тиқиб, танга чақаларини «дунё ҳаром» деб хориж қиладилар, яъни қаландарваччаларнинг олдига сочиб ташлайдилар. Беш вақт номоздан ташқари қўшимча номоз — «нафл» ҳам ўқиб турадилар. Ўттиз кун рамазон-ку, мусулмонларга шариат буюрган рўза кунлари. Ул жаноб ўттиз кундан ташқари ашуро кунларида (қурбон ҳайитининг биринчи ўн кунлиги), шунга ўхшаш диний маросимларда ҳам рўза тутадилар. Бирор ерда қуръон ўқилсаю қуръон жумлаларида «вашшамси» деган гап чиқиб қолса, у киши кўзларига жиққа ёш олиб:

— Э гумроҳ бандалар, худо бу каломи билан мен фақирга ишорат қиляпти дейдилар. Авом халқнинг ихлоси яна ошиб кетади. Хуллас калом ҳазрати Шамситдинхон тўрам орқа этакларида номоз ўқиса бўладиган, юзларидан нур-илоҳий ёғилиб турган фариштадай бир зотга ўхшайдилар. У киши Сассиқ ҳовуз мачитининг ўз уйларига туташ бир ҳужрасида истиқомат қиладилар...

Кунлардан бир кун десангиз, рўза ойининг ўн еттинчиси, қоқ туш пайти мачит саҳнига бир совлиқ, бир қўчқор адашиб кириб келиб қолди. Бу қўйлар хойнаҳой Туркистон, Чимкент томонларидан Тошкент бозорига ҳайдаб келинаётган катта тўда қўйнинг ҳаром ўлгур асовларидан бўлса керак. Минг-икки минг бош қўйнинг ичида иккита қўйнинг адашганини ҳайдовчилар билиб ўтириб ди дейсизми?

Хаст-эшон билан ҳамиша «бош ёрилса бўрк ичида, қўл синса енг ичида» бўлиб келган Ашірмат сўфи «ғиқ» эттириб хонақоҳнинг эшигини ёпди-да, ҳовлиққанича Эшон ҳужраси томон югурди. Хаст эшон ҳам бепарволик қилиб ҳужранинг эшигини орқасидан занжирламаган эканлар. Ашірмат қурғур алпанг-талпанг эшикни шарақ этиб очиб:

— Тақсир-чи, тақсир, осмондан иккита қўй тушди, нима қиламиз демоқчи эди. Лекин сандал устига катта мум шам ёқиб шамнинг алангасига тухум тутиб турган эшонни кўриб, ҳангу-манг бўлиб қолди. Сандал устида бир ёнбоши шам дудидан қорайган беш-олтита тухумнинг пўчоқлари ётар эди. Эшони тушмагур шам алангасига тухум тутиб, илитиб ютмоқда экан. Рўза куни бу пинҳоний ўғирликдан хабар топган Ашірмат бақрайиб:

— Ия тақсир, бу қанақаси бўлди,— деди.

Қўлга тушиб қолган эшон ғўлдираб қолиб:

— Қўйинг-қўйинг, мулла Ашірмат сўфи, бу шайтоннинг иши. Шайтон йўлдан оздирди,— деди. Ана шу гапдан кейин десангиз нақ қиёмат-қойим бўлди. Ер қалтираб тебрана бошлади. Ҳужра деворлари бешикдай алғов-далғов бўлди. Ҳужранинг ўймакор бағдодий эшиклари ғажур-ғужур қилиб кетди. Эшон ўтирган сандалининг ёнидаги ер тарс ёрилиб бир қаро тутун шипга ўрлаб кетди. Кейин десангиз ўша қаро тутун қуйилиб шакллана бошлади, нусхага кирди, одам қиёфасини олди. Лекин эчкиникига ўхшаган иккита шохи, оёғида туёғи бор эди.

— Ассалому алайкум,— деди,— мени йўқладиларингми, мен шайтон бўламан, ҳазрати Шамситдинхон тўра тухум еяётганида мен ғиштнинг тирқишларидан томоша қилиб турар эдим. Мен умримда тухумни шамда пишириб еган эмасман. Мен бу ҳунарни эшондан ўрганиб олдим. Менга туҳмат қилманг, ҳазрати эшон, деди-ю, яна тутунга айланиб, яна зилзила туриб, ер ёрилиб шайтон жойига кириб кетди.

ҲАРОМ ҚАТРА

(Бу латифани мендан илгари аллақайси ёзувчи ҳам ёзган, кимлиги ёдимдан кўтарилибди. Кечиргайлар).

Яна ўша ҳазрати Шамситдинхон тўрам тўғрисида. У кишининг ким эканликлари юқоридаги латифадан маълум. У кишим мачит минбарига чиқиб ваъз айтганларида, осмонда қушлар тўхтаб қоларди, дарёларда сувлар тескари оқарди, бешикдаги болалар сўзга кириб кетарди, чоллар чала ёнган тўнкани елкага кўтариб «ҳув, облоҳу» деб рақсга тушар эди, бўйдовларни жазава тутарди.

Бугун рамазоннинг ўн саккизинчи куни, душанба — Муҳаммад пайғамбар туғилган кун, ҳазрат бўлса таравуҳ номозидан кейин устларида малла тўн, қўлларида яшил асо, минбарда ваъз сўзламоқда эдилар. Бугунги суҳбат ичкилик ичувчиларнинг бу дунёдаги хўрликлари, у дунёдаги дўзоҳда тортадиган азоб-уқубатлари тўғрисида эди. У киши муборак кўзларини жиққа ёшга тўлдириб:

— Вой чағирхўрларнинг аҳволига, улар бу дунёдан бўкириб ўлиб кетадилар. Ўлганда ҳам тўнғиз қовмида кетадилар. У дунёда сўроқсиз-истаксиз еттинчи дўзоҳ — замҳарирнинг қаърига тушадилар. Қуйи лаблари ерга тегиб туради, устки лабларини жаҳаннамнинг шифтига олов михлар билан қоқиб қўйган бўладилар, дўзоҳ муаккиллари катта чўмичларда қўрғошин эритиб оғизларига қуядилар, бу азобдан олиб олтингугурт қайнаб турган қозонга соладилар, вой бечораларнинг ҳолига. Чағирнинг бир қатраси — ҳаром, билинг эй мусулмонлар, деб ваъз айтиб турганларида Ашірмат сўфи эмаклаб бориб, у кишининг этакларидан ўпмоқчи бўлди. Малла тўнининг этагида тангадай ямоқ бор эди. Ашірмат сўфи ямоққа таажжуб билан қараб:

— Ҳазратим, сизга ямоқ тўн киймоқ раво эмас. Бу қандоқ ямоқ, — деб сўради.

Ҳазрат унинг бошини силаб:

— Эй бўтам, сўфим, бунинг воқеаси анча узун. Кичик қизим Салима қизамиқ билан оғриган эди. Ҳа деганда гули кўринавермади. Шунда Ҳожи табиб келиб, «қизгинага бир ангишвона шароб берилса эди», деди. Ундан-бундан суриштириб, Жалил баққолдан кичкина пиёланинг таггинасида бир қултумча шароб олдирдик. Қизгинага шу шаробдан бир қошиқча ичириб турганимда шу шаробнинг бир қатраси этагимга томди. Сўнг тўнни қайнатиб тоғорада 72 марта ювдирдим. Бари бир кўнглим жойига тушмади. Кейин шу шароб томган ерини ўйдириб ташладим, ямоқ солдирдим. Чағирнинг бир қатраси шундай ҳаром деб кўз-ёшларини муборак соқолларига тўка бошладилар. Мачит ичи худди арининг инига косов тиқилгандай, мусулмонларнинг оҳ-воҳидан ғув-ғув қилар эди...

Эртаси, рўза ойининг ўн тўққизинчиси, сешанба куни Ашірмат сўфи мачит саҳнида айланиб юриб, кўзи мачитнинг далонига тушиб қолди. У ерда банорас паранжилик ёшгина бир жувон пиқ-пиқ йиғлаб ўтирарди. Ашірмат сўфи сағри ковушини дўқиллатмасдан хотиннинг олдига борди.

— Хўш бекам, нимага йиғлаяпсиз, қўйинг йиғламанг, шундай улуғ айёмларда ҳам йиғлаб бўладими. Нима алам ўтди, — деди.

Хотин ўпкасини босолмай ўксиниб-ўксиниб жавоб берди:

— Мен пушти ҳаммомнинг ёнидаги Ҳожимат силлиқ деган сартарошнинг аёлиман. Никоҳ бўлганимга етти йил бўлди. Худо фарзанд бермади. Бугун десангиз эрим арақ ичибми, наша чекибми маст бўлиб келиб, бефарзандлик баҳона, тутволиб урди. Бир йилнинг ичида бўйингда бўлса бўлгани, бўлмаса уч талоқсан деди. Шунга ҳазрати эшоннинг олдиларига келганидим.

Бу гапдан Ашірмат сўфининг қулоғлари динг бўлиб, чарви еган мушукдай кўзлари ялтираб кетди.

— Ҳай-ҳай деди, йиғини бас қилинг, ичкарига киринг, ман ҳозир хаст эшонга бориб арзингизни айтаман, у кишидай соҳиби кароамат эшон замонамизда йўқ. Бир дуо ўқиб дам солсалар бир ҳафтага қолмай бўйингизда бўлади қолади. Гап ихлосда, айтган ишларидан бўйин товламасликда...

Содда хотин мачитнинг ичкарисига кирди. Ашірмат сўфи хонақоҳнинг дарвозасини ғиқ этиб ёпди, эшон ҳужрасига қараб чопди.

Эшони тушмагур бу гал ҳам эшикнинг зулфинини солмаган экан, нафаси оғзига сиғмаган Ашірмат сўфи:

— Тақсир-чи, тақсир, худойи-толо бир ҳури лиқони жаннати фирдавсдан ўз оёғи билан мачитга туширди.— деб айтмоқчи эди чаламаст эшоннинг аҳволини кўриб, ҳангуманг бўлиб қолди.

Эшон яна ўша сандалнинг тўрида, ёнида битта кўзачада мусаллас, шам ёқиғлиқ, яна боягидай ёнбоши қорайган тухум пўчоқлари ётибди. Сандал устида бир пиёла лиммо-лим қуюғлиқ...

Ашірмат сўфи ўз кўзига ишонмай, икки қўл билан қовоғини йириб қаради. Кўзининг тепасига бармоқ тиқиб кўрди. Бари бир манзара ўзгармаган эди: ўша сандал, ўша кўзача, ўша пиёла, ўша шам, ўша тухум, ўша эшон.

— Ия тақсир,—деди,— бу кўраётганларим тушимми-ўнгимми. Куни кеча минбарда ўзингиз ахир чағирнинг бир қатраси ҳаром деган эдингиз-ку. Вой бўйи айланай тақсир, бу қанақаси бўлди. Тағин рўза куни, кун ўртаси, қоқ пешиндая?

Эшон тасбеҳли қўллари билан соқолларини силаб:

— Соддасиз сўфим, соддасиз Ашірмат. Ахир мен кеча бир қатраси ҳаром дедим-да, мана қараб турчнг, шу ҳаром қатрани олиб ташлаймиз деб пиёлани чап қўлига олди. Мусалласга ўнг қўлининг иккинчи бармоғини ботирди. Бармоғига илашиб чиққан бир қатрани Ашірмат сўфига кўрсатди:

— Мана, кўрдингизми, ҳаром қатра дегани шуниси. Биз буни силкиб ташлаймиз, мана... мана...

Қатра бармоқдан узилиб тушди.

Қолгани эса ҳалол. Худо каломида: шаробан таҳуро — ҳалол шароб дегани ана шу қолгани бўлади, — деб кўзларини сузиб, пиёлани сипқариб юборди. Мот бўлиб қолган Ашірмат сўфи:

— Шариатимиздан айланай тақсир, шариатимизнинг олди тор, орқаси кенгда, қани бизга ҳам табаррук қўллари билан бир пиёлагина қуйиб юборсинлар...

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО

10 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 — Тонгги концерт, 7.40 — Ота-оналар учун (ўзб.), 8.25 — Концерт. 10.10 — Пионер эрталиги (рус.), 10.30 — Шарқ халқлари куйлари. 11.15 — Янги фильмлар (рус.). 11.30 — Қўшиқлар. 12.15 — Эрталабки салом (Москва). 13.30 — Сен-Санс асарлари. 15.20 — «Эски таниш» (И. Стариков ҳикояси). 15.50 — «Чўл ҳавоси» (Ў. Ҳошимов повести асосида). 17.00 — «Ёртиқулоқ» (ўзб.). 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси. 18.30 — СССР халқлари қўшиқлари. 19.20 — Концерт (ўзб.). 20.00 — «Юность» радиостанцияси. 21.15 — Лирика кечаси (ўзб.). 22.00 — Дунё харитаси олдида (ўзб.). 22.10 — Эстрада концерти (ўзб.). 23.10 — Дам олиш кечаси (ўзб.).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

10 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — **Эрталабки гимнастика**, 12.20 — Каникул кунларида. **Уйқудаги гўзал** (қўғирчоқ фильм).

Рус тилида: 12.55 — **Қор қиз** (мультфильм). 13.55 — **Опа-сингил Пресслар** (ҳужжатли фильм). 14.15 — **Момақалдироқ** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 15.35 — **Олий математикадан кириш сўзи** (сиртдан ўқувчи студентлар учун).

ОЛМАОТА ТЕЛЕСТУДИЯСИ ЭШИТТИРИШЛАРИ

Қозоқ тилида: 16.00 — **Ҳамма нарсани билгим келади** (болалар учун), 16.10 — **Экран—студентларга**, 16.55 — **Концерт**, 17.25 — **Қирқ биринчи** (бадиий фильм).

Рус тилида: 19.00 — **Эчки болалари саргузашти** (болалар операси). 19.40 — **Трепанг тутувчилар**, 19.50 — **Концерт**, 20.20 — **Уйқу олдидан** (кичкинтойлар учун). 20.30 — **Табрик**, 20.40 — **Адабий чорраҳа**, 21.20 — **Ёшлик бошланганда** (бадиий фильм). 22.55 — **Сўнгги ахборот.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА —10/I да кундуз **Доктор айболит**, кечқурун **Дон-Жуан.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/I да кундуз **Сарвқомат дилбарим**, кечқурун **Қонли сароб**, 12/I да **Мирзо Улуғбек.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/I да кундуз **Малиновкада тўй**, кечқурун **Тошболта ошиқ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — РСФСРда хизмат кўрсатган артист **Юрий Дуров** ва **Литва цирки «Вильнюс»** артистлари иштирокида **«Циркда арча»**. Томошалар кундуз соат 12, 3 ва кеч 8 да бошланади.

КИНО

Янко — «ВАТАН» (кундуз соат 1-10, 3-15 минут ва кеч 10 да). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10 ва кеч 10 яримда), «ЧАЙКА» (кундуз 12, 2 ва 4 да).

Денгиз мушуги — «МИР», «ДРУЖБА» (1-залда), «ИСКРА», «СПУТНИК», «МОСКВА», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 4, кеч 6 ва 8 да).

Генерал ва дасторгул — «ДРУЖБА» (2-залда), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 4 дан).

«Трясогузка» армияси — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз 4 гача).

Даҳшат (кундуз соат 5, кеч 6-45 минут ва 8 яримда). **Ёш гвардия** (1 ва 2-серия, эрталаб 10 да) — «ВАТАН».

Тош гул (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), **Рус ўрмони** (кундуз 5 ва кеч 8 да) — СОБИР РАҲИМОВ номли.

Тоғлиқ қасоскорлар (1 ва 2-серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11-40, кундуз 4-10 ва кеч 7-20 минутда). «ЮЛДУЗ» (кеч 6 ва 9 да).

Всевед бобонинг уч олтин сочи (эрталаб соат 10 да), **Шпессар саройидаги шарпалар** (кундуз 2 ва кеч 9-45 минутда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Жасур тикувчи (эрталаб соат 10 ва 11 да), **Қумтепадаги уй** (кундуз 1, 3 ва 5 да) — «СПУТНИК».

Сирли орол (эрталаб соат 10 да), **Уч плюс икки** (кеч 6, 8 ва 10 да) — «ЧАЙКА».

Мультфильмлар тўплами — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10 да).

Кўр музикачи — «ВОСТОК» (кичик залда кундуз ва кечқурун).

Олтин юлдузли малина — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 10 ва кундуз 12 да).

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА

12, 14 январда

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА СОЛИСТЛАРИНИНГ

концертлари

Ўзбекистон ССР халқ артисти **Коммуна Исмоилова**, солистлардан **Қувондиқ Искандаров, Исҳоқ Катаев** ва бошқалар ҳамда ўзбек халқ чолғу ансамбли қатнашади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар кундуз соат 2 дан сотилади.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

1965 йил 20 январь кундуз соат 2 да. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия-технология ва биология фанлари бўлимининг химия фанлари бўйича бирлашган илмий совети мажлисида (Куйбишев кўчаси, 14-уй, химия институтлари кутубхонаси) химия фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

У. Абдуллаева: «Табиий газнинг углерод II оксиди билан каталитик консервация процессини текшириш» деган темада.

Т. А. Отақўзиев: «Цементларнинг кислота муҳитидаги коррозиясини текшириш» деган темада.

Диссертациялар билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

1965 йил 21 январь кундуз соат 3 да. В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети тарих факультетининг илмий совети мажлисида (Карл Маркс кўчаси, 32-уй, 36-аудитория) фалсафа фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

Д. Г. Касурас: «Ҳозирги замон грек буржуа фалсафасидаги баъзи концепцияларнинг танқиди» деган темада.

С. Йўлдошев: «Гипотеза—билиш формаси» деган темада.

Диссертациялар билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

Олам янгиликлари

ОҚ УЙДА УЧРАШУВ

ВАШИНГТОН, 8 январь. (ТАСС). Америкадаги энг катта корпорацияларнинг раҳбарларидан бир группаси Совет—Америка савдосини кенгайтириш имкониятларини ўрганмоқ учун ўтган йил ноябрда Совет Иттифоқига бориб келган эди. Президент Жонсон кеча Оқ уйда мана шу корпорацияларнинг раҳбарлари группасини қабул қилди.

Америка бизнесменлари президентга ўзлари қилган сафарнинг натижаларини гапириб бердилар ва президент «Шарққа нисбатан ўзининг савдо сиёсатини ўзгартираётганлигини» тўғри деб ҳисоблаймиз, дейишди.

Президент Жонсон бизнесменлар группасига мурожаат қилиб, Америка ҳукумати «Совет Иттифоқи билан ва Шарқий Европа мамлакатлари билан тинч савдо-сотиқ қилишни кенгайтириш йўлларини» ўрганаётганлигини эслатиб ўтди. Президент, Америкадаги йирик корпорацияларнинг вакиллари билан Совет ҳукуматининг ва совет ташқи савдо ташкилотларининг раҳбарлари ўртасида Москвада бўлиб ўтган учрашувлар ҳар иккала мамлакат ўртасидаги ҳамжиҳатликни яхшилашга, шунингдек АҚШ билан Совет Иттифоқи ўртасида савдони кенгайтириш соҳасида нималар қилиш мумкинлигини аниқлаб олишга ёрдам беради, деб умид билдирди.

Жонсон тинч савдо-сотиқ қилиш ҳамжиҳатликни яхшилашга олиб борадиган йўл эканлигини уқтириб ўтди.

ЁРДАМ БЕРИШГА ШОШИЛМОҚДАЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 8 ЯНВАРЬ. (ТАСС). АССОШИЭЙТЕД ПРЕСС АГЕНТЛИГИНИНГ МУХБИРИ СЕУЛДАН ХАБАР БЕРАДИ: ЖАНУБИЙ КОРЕЯ ҲУКУМАТИ ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ МАЪМУРЛАРИНИНГ ИЛТИМОСИГА КЎРА, ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМГА 2000 СОЛДАТ ЮБОРИШ НИЯТИДА ЭКАНЛИГИНИ ЭЪЛОН ҚИЛДИ. АНА ШУ СОЛДАТЛАР ПИЁДА АСКАРЛАРДАН, САПЕРЛАРДАН, «ЎЗ-ЎЗИНИ МУДОФАА ҚИЛУВЧИ КУЧЛАР»ДАН ИБОРАТ БЎЛАДИ. ВАТАНПАРВАРЛАРГА ҚАРШИ КУРАШИШ УЧУН ЖАНУБИЙ КОРЕЯ СОЛДАТЛАРИ ЎТГАН ЙИЛ СЕНТЯБРЬ ОЙИДАЁҚ ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМГА ЮБОРИЛГАН ЭДИ.

КОММУНИСТЛАР МЭР ҚИЛИБ САЙЛАНДИ

РИМ, 8 январь. (ТАСС). Коммунист Анжело Кароссино яна Савона шаҳрининг (Лигурия) мэри қилиб сайланди. Муниципаль кенгашнинг 39 аъзосидан 23 киши Анжело Кароссино номзодини ёқлаб овоз берди. Коммунист Ромоло Паломбелли Кори шаҳрининг (Лацио области) мэри лавозимига яна сайланди.

Сотқинларга умид боғламоқдалар

ПАРИЖ, 8 январь. (ТАСС). Чомбе Конго ватанпарварларига қарши курашда африкалик сотқинлардан фойдаланмоқчи бўлади. «Юманите» газетасининг хабар беришича, ана шу қўғирчоқ малай, жумладан француз армияси қайта ташкил этилиши муносабати билан яқинда бу армия сафидан бўшаган африкалик солдат ва офицерларни ўз армиясига жалб этиш ниятидадир. Шу билан бирга, воқеаларнинг бориши Чомбенинг оқ сотқинлар хизматидан фойдаланмоқчи бўлганлигини ҳам кўрсатади. Чомбе ана шу оқ сотқинлар сонини Жанубий Африкадан чиққан оқ танлилар ҳисобига кўпайтирмоқчи бўлади.

ҲАҚЛИ ТАЛАБ

ЛОНДОН, 8 январь. (ТАСС). Иоганнесбургда чиқадиган «Стар» газетаси Свазилендда турган инглиз қўшинлари шу территория аҳолиси орасида катта норозилик туғдирмоқда, деб ёзади.

Бу қўшинлар, деб ёзади газета, Свазиленд ишчиларининг забастовка ҳаракатини бостирмоқ учун бундан бир йилча муқаддам Кениядан Свазилендга келтирилган эди ва тинчлик ҳамда осойишталикни сақлаб туриш баҳонаси билан шу мамлакатда қолдирилган эди. Инглиз қўшинларининг Свазилендда туриши, деб ёзади газета, мамлакат халқининг ҳақли ғазабини қўзғатмоқда. Тинчликнинг бузилишига сабаб бўлаётган бу қўшинлар нуқул зарар келтирмоқда ва безовталик туғилишига сабаб бўлмоқда. Свазиленд аҳолиси билан солдатлар ўртасида қонли тўқнашувлар бўлиб турибди. Свазилендликлар инглиз қўшинларини мамлакатдан олиб чиқиб кетишни қатъий талаб қилмоқдалар.

«МАЛИМО»ДАН ҚЎРҚИБ КЕТИШДИ

Германия Демократик Республикаси тўқимачилари ишлаб чиқараётган янги, чиройли «малимо» газламаси энг оддий нарсалардан бири. Бироқ худди шу «малимо» Рейнда норозиликка сабаб бўлди.

Янги йил арафасида расмий Бонн ташвишланиб қолди. Федерал ҳукуматга яқин бўлган газеталар АҚШ билан Германия Демократик Республикаси ўртасидаги савдо муносабатлари кенгайтирилиши натижасида Германия Федератив Республикасининг ғарбий иттифоқчилари билан расмий муносабатларига «рахна солинганни» ҳақида ёзмоқдалар. «Генераль-анцейгер» январнинг биринчи ярмида америка фирмаларининг ГДР билан алоқалари бундестагда муҳокама қилиниши ҳақида хабар босиб чиқарди. «Франкфуртер альгемайне» газетаси эса савдо шартномалари тузилганлиги ҳақидаги хабар Рейнга анча кеч етиб келганидан ғазабланади.

Норозилик садолари Америка қирғоқларигача етиб борди. «Нью-Йорк таймс» газетаси икки америка компанияси — «Стандарт ойл компани оф Огайо» ва «Литвин энджиниринг компани»нинг планлари ҳақида муфассал ахборот беришни талаб қилиб Бонн Америка Қўшма Штатлари ҳукуматига мурожаат қилгани ҳақида ёзади.

Хўш, нима воқеа юз берди? Рождество байрамида, Рейнда «Сокин тун, муқаддас тун» қўшиғининг оҳанглари эшитилаётган бир пайтда Америкадаги «Стандарт ойл компани оф Огайо» компанияси ГДРга синтетик тола ишлаб чиқариш учун лицензия сотишга рози бўлганлиги ҳақидаги хабар Боннга етиб келди. Канзасдаги иккинчи компания эса синтетик тола заводи қурилиши учун ускуналар сотишга рози бўлди. Океаннинг нариги томонидаги компаниялар билан алоқа ўрнатишда Германия Демократик республикаси фақат харидор сифатида майдонга чиқаётгани йўқ. Америка фирмалари ҳам ўз навбатида ГДРдан «малимо» газламасини ишлаб чиқариш учун лицензия сотиб олдилар.

ГДР бу шартномалар билан қўшма штатлар савдосига ойна очгандек бўлди. АҚШ савдо министрлиги ҳузуридаги экспорт юзасидан контроль бошқармаси томонидан маъқулланган бу келишув катта сумма — деярли 25 миллион доллар билан саналади. Аслида бу икки мамлакат ўртасидаги дастлабки энг йирик савдо контрактидир.

Биринчи немис социалистик давлатининг америка фирмалари билан ана шу савдо алоқалари Бонн маъмурларининг ғазабини қўзғотиб юборди. Уларга ГДР ишчилари америка станокларида янги маҳсулот ишлаб чиқаришлари ҳам, Нью-Йорк ва Лос Анжелос магазинларида «малимо» деб аталган чиройли ва пишиқ газламанинг пайдо бўлиши ҳам — ҳеч нарса ёқмайди.

Бироқ, Бонн маъмурлари қанчалик уринмасинлар, ГДРнинг ва ғарб давлатларининг савдо муносабатлари ривожини тўхтата олмайдилар.

«Штерн» журналининг обзорчиси Себастиан Хафнер расмий Бонннинг хатти-ҳаракатларига реал баҳо берди. «Федератив республика ва унинг сиёсати ўзгаргани йўқ, — деб ёзади у, — балки дунё ўзгарди. Дунё эса сабабсиз ўзгармайди. Ўзгарган дунё шароитида ўзгармаган сиёсатни ўтказиш ноўрин ва хавфлидир. Ҳаёт билан бирга қадам ташламаётган киши оёғини босиб олганлардан хафа бўлмасин».

Бундан ортиқ равшан қилиб айтиш мумкинми! Федерал ҳукумат Германия Демократик Республикаси ва ғарбий давлатлар ўртасидаги иқтисодий муносабатларнинг ривожланишига тўсқинлик қилишга кучи етмаслигини қанчалик тезроқ тушуниб олса, Германия Федератив Республикаси учун шунчалик яхши бўлади.

И. МЕЛЬНИКОВ.
(АПН).

Очлик ва қашшоқликда

КАРАКАС, 8 январь. (ТАСС). Венесуэла қишлоқ хўжалиги масалалари билан шуғулланувчи палата раиси Альберто Сильва Гильен, Венесуэла деҳқонларидан икки миллион киши очлик ва қашшоқлик азобини тортмоқда, деди. Бунга, деди у, латифундиячилар ва чет эл монополиялари жуда катта ер майдонларини эгаллаб олиб, ҳукмронлик қилаётганликлари сабаб бўлмоқда. Альберто Сильва катта ер эгаларининг ерларини экспроприация қилиш ва чинакам ер ислоҳотини тезлик билан ўтказиш, ерларни деҳқонларга текин тақсимлаб бериш, уларга кредитлар ва қишлоқ хўжалик асбоблари бериш керак, деди. Фақат шу тадбиргина, деди пировардида Альберто Сильва, деҳқонларнинг янада қашшоқланишининг олдини олишга ёрдам беради.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

«ДЎСТЛАР»

Ҳинд кинематографлари Рошфор қасрида янги кинофильмни суратга олаётган эдилар. Бу кинокомедияда ўрмон хўжайини — фил ҳам иштирок этади. Танаффус пайтида «артист» — фил хиёбонларни айланиб юриб, қаср ёнида турган арслоннинг тош ҳайкалига кўзи тушди. Қаср эгаси, ҳозир фил арслон ҳайкалини ағдариб юборади, деган таҳликада турган эди. Фил эса арслоннинг бошларини, оёқларини силади. Фил тош ҳайкал билан «дўстлашиб» қолди. Ҳар куни танаффус пайтида унинг ёнига бориб туради. 4 тонналик «артист» ёдгорликларнинг «қадрига етар» экан.

СУВ ФИЛИ БЎЙСУНДИ

Томошабинлар ҳам, Штутгарт ҳайвонот боғининг дирекцияси ҳам ҳайратда: Ҳайвонларни турли ўйинлар қилишга ўргатувчи Хейнц Шарпф ҳайвонот боғидаги сувсиз ҳовузда сув филининг устига миниб, бемалол «сайр» қилиб юрибди. Қуруқликда юришга ўрганмаган сув фили гоҳ у ёнига, гоҳ бу ёнига оғиб, ўз «хўжайини»ни йиқитмасдан олиб юришга ҳаракат қилади. Хейнц бу гигант ҳайвонни бу «ҳунарга» ўргатиш учун уч йил ишлади.

ИПАК МАЙСА

Латин Америкасида агаву исмли ўт ўсади. Унинг япроқлари ипакдек майин, чидамли. Ундан ипак олиш ва шойи матолар тўқиш мумкин. Агавудан тўқилган матолар оддий шойига нисбатан анча чидамли.

«ВОКРУГ СВЕТА» журналидан.

Янги халқ театри

Бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг фаолиятини янада яхшилаш мақсадида Фарғона область маданият бошқармаси ва область халқ ижоди уйи Ленинград районининг марказида районлараро халқ ижоди театрини ташкил этди.

Театрга халқ орасидан етишиб чиққан истеъдодли ёшлар жалб этилди. Ҳозир коллектив томошабинлар учун саҳна асарларини ва катта концерт программасини тайёрламоқда.

О. ҲАКИМОВ.

ҚИММАТЧИЛИК ОШМОҚДА

РИО-де-ЖАНЕЙРО, 8 январь (ТАСС). Варгас институтининг маълумотларига қараганда, Бразилияда ўтган йил ичида тирикчилик 86,6 процент қимматлашган. Энг кўп қимматлашган моллар орасида кийим ва пойафзалнинг нархи 115,2 процент, мебель ва идишларнинг нархи 109,8 процент ва маиший хизмат учун тўланадиган ҳақ 133,6 процент ошди. Дори-дармонларнинг нархи ўртача ҳисобда 79,4 процент, озиқ-овқат молларининг нархи 75,8 процент [illegible]

[illegible] Бразилияликлар келажакка тобора кучайиб бораётган ташвиш назари билан қарамоқдалар. Истеъмолчилар, деб ёзади «Жорнал до комерсио» газетаси, нархлар ошиб бораётганлигини кўриб, 1965 йилни биз учун жуда оғир йил бўлади, деб ҳисобламоқда. Газетанинг ёзишига қараганда, янги йилдан бошлаб ёнилғи ва мойлаш материалларининг нархи яна 10 процент ошган, тўғри ва эгри солиқлар кўпайтирилган, почта ва телеграф тарифлари 100 процентгача оширилган, автобус ва темир йўл транспортида юриш учун тўланадиган ҳақ, сигарета ва тамаки нархлари, салқин ичимликларнинг, бир қанча хил овқат маҳсулотларининг нархлари оширилган.

ҲОДИСА

БЎРИ ҚОПҚОНДА

Яккабоғ районидаги «Авангард» совхозининг 3-бўлим ишчиси Зарқора бобо Тўраев Гулдара тоғлари этагидаги қишлоқда яшайди. Кекса чорвадор бир неча йиллардан буён қопқон билан йиртқич ҳайвонлар, жумладан қашқир тутиш ишлари билан ҳам шуғулланади.

Зарқора бобо сўнгги йилларда чорвачиликнинг хавфли душмани бўлган йигирмага яқин бўрини тузоққа илинтирди. Қишнинг қаттиқ келиши тажрибали овчига йиртқичларнинг додини беришга қулайлик туғдирди.

Яқинда Гулдара қишлоғида қизиқ хабар тарқалди. Зарқора бобо қўйган қопқонга энг катта бўри тушибди. Воқеа бундай бўлган: овчи кечқурун қопқонга гўшт қистириб қўйиб пистирмага тушди. У энди мизғиётганида қулоғига қарсиллаган овоз эшитилди. Чол ирғиб ўрнидан турди ва қопқон томон югурди. Бориб қараса: овнинг энг каттаси. Моҳир овчи ўқни зое кетказишдан қизғаниб, йиртқични қўлидаги чўқмор билан уриб сулайтирди...

Совхоз дирекцияси овчига бир қўй, Яккабоғ район тайёрлов контораси эса пул мукофоти берди.

А. КАРИМОВ,
Б. ҲАСАНОВ.

«УЗГИПРОЗЕМ» ЛОЙИҲАЛАШ ИНСТИТУТИГА

агроном-экономистлар, архитекторлар, инженерлар: қурувчилар, электриклар, сантехниклар, инженерлар ва техниклар: гидрогеологлар, водопроводчилар, қозон теплотехниклари, слаботочиклар, топографлар, чертёжниклар, сметачилар, зоотехник

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленинград кўчаси, 28-уй, телефон 3-16-85.

«СРЕДАЗВТОРСЫРЬЕ» БОШҚАРМАСИГА

бош бухгалтер, бўлим бухгалтерлари

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Лутин кўчаси, 16-уйда бош бухгалтерга учрашилсин.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, № 26.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 31226. Пропаганда — 27221. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши—33258. Қишлоқ хўжалик—27604. Адабиёт ва санъат—32036, 31226. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС — 64543. № В. 7. Р. 01519.